

**UCHWAŁA NR LXV/444/2023
RADY GMINY I MIASTA RASZKÓW**

z dnia 26 września 2023 r.

w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Raszków na lata 2023 – 2030 .

Na podstawie art 18 ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. z 2023 r. Dz.U. poz. 40 ze zmianami), oraz art. 17 ust. 1, pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. z 2023 r. Dz. U. poz. 901 ze zmianami), **Rada Gminy i Miasta Raszków uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

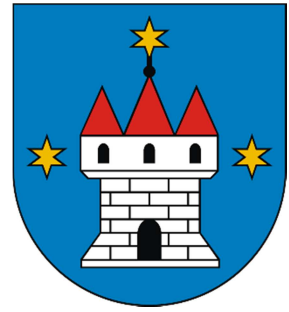
§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Raszków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
i Miasta Raszków

Andrzej Matyba

Załącznik do Uchwały Nr LXV/444/2023
Rady Gminy i Miasta Raszków
z dnia 26 września 2023 r.
w sprawie: Przyjęcia Strategii Rozwiązywania
Problemów Społecznych Gminy i Miasta Raszków
na lata 2023-2030



STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY I MIASTA RASZKÓW NA LATA 2023-2030

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	6
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	16
III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.	
OBSZARY PROBLEMOWE	17
1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE	17
2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA	25
3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN... ..	28
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ	39
5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	43
6. DZIAŁANIA GMINY W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19.....	47
7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC DOMOWA	49
8. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.	55
9. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	55
10. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA	58
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	62
12. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”	63
13. ANALIZA SWOT	78
14. WNIOSKI Z DIAGNOZY	81
IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	84
V. PROGRAMY I PROJEKTY.....	99
VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....	100
SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	103

WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących na poziomie lokalnym realizacji polityki społecznej. Przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji tej polityki, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Raszków została przygotowana na lata 2023-2030. Powstała w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Raszkowie w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, poza przedstawicielami sektora pomocy społecznej, przedstawiciele oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z sześciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje ogólną charakterystykę gminy, z kolei trzecia część zawiera diagnozę sytuacji społecznej na jej terenie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców

gminy, w tym przedstawiciele samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Ubóstwo i wykluczenie społeczne; Potencjał gospodarczy i problem bezrobocia; Przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych i wspieranie rodzin, Sytuacja demograficzna i Proces starzenia się, Zdrowie i problem niepełnosprawności; Działania gminy związane z pandemią Covid-19; Uzależnienia i przemoc domowa; Edukacja i Wychowanie, Opieka nad dziećmi do lat 3.; Kultura, Sport, Rekreacja i Turystyka; Ekonomia społeczna i solidarna; Bezpieczeństwo publiczne.*

W czwartej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W piątej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Szósta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Istniejące obecnie ogromne zapotrzebowanie na myślenie i działanie strategiczne wymaga podkreślenia, że przygotowanie strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za jego skuteczność odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora”) oraz sektora ekonomii społecznej i solidarnej (tzw. „trzeciego sektora”). Tylko bowiem skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Raszków na lata 2023-2030 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Raszków na lata 2023-2030 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027,
- Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027,

- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Strategia Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Gminy Raszków – w opracowaniu.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzyjny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony,

15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb

rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa strategię wykorzystania funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Budżet dla Polski wynosi 76 mld euro.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) i Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Około 60% funduszy z polityki spójności przekazanych zostanie do programów krajowych, m.in. z obszaru infrastruktury i środowiska, badań i wsparcia innowacyjności, rozwoju cyfrowego. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne w poszczególnych województwach.

Umowa Partnerstwa zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych, szesnastu programów regionalnych oraz programów współpracy transgranicznej i transnarodowej.

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 stanowi kolejny etap do dalszego rozwoju społecznego i gospodarczego kraju. Program służy realizacji wsparcia na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Cele Programu zakładają: wsparcie samozatrudnienia poprzez udzielanie preferencyjnych pożyczek na rozpoczęcie własne działalności gospodarczej, rozwój potencjału instytucji i służb rynku pracy, wpieranie przedsiębiorców, innych pracodawców oraz ich pracowników w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, poprawę jakości systemów kształcenia oraz rozwój edukacji włączającej, wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, w tym kompetencji cyfrowych osób dorosłych, wsparcie systemu szkolnictwa wyższego, w tym w dostosowaniu oferty do wyzwań związanych z cyfrową i zieloną transformacją, wspieranie instytucji odpowiedzialnych za integrację społeczno-zawodową migrantów, rozwój potencjału instytucji działających w sferze integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej, rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi m.in. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 i podnoszenie kompetencji kadr w tym obszarze zapewnienie równych szans dla osób z niepełnosprawnościami, wsparcie systemu ochrony zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy, pielęgniarek, położnych oraz innych zawodów związanych z ochroną zdrowia, budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, rozwój innowacji społecznych i upowszechnianie przetestowanych rozwiązań. Planowany budżet Programu wynosi 21,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej: 18 mld zł.

Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 to program, który obejmuje pomoc żywnościową w formie paczek żywnościowych lub posiłków oraz realizację działań towarzyszących (np. warsztaty, doradztwo), które mają na celu poprawę sytuacji osób potrzebujących i najuboższych. Budżet całego programu wynosi 2,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej 2,4 mld zł.

Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 jest jednym z szesnastu programów regionalnych, służących finansowaniu na terenie województw inwestycji w zakresie wspierania przedsiębiorczości, technologii cyfrowych, energetyki i transportu, zapewnienia dostępu do edukacji, ochrony zdrowia, kultury, rozwoju infrastruktury społecznej dbałości o środowisko.

Kwota będąca w dyspozycji Wielkopolski wynosi 2,154 mld euro i uwzględnia trzy źródła finansowania programu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (1,251 mld euro), Europejski Fundusz Społeczny (487,6 mln euro) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (414,8 mln euro), który będzie dedykowany Wielkopolsce Wschodniej. Filarami Programu są: zielona transformacja (Europejski Zielony Ład), transformacja cyfrowa i wejście w nurt gospodarki 4.0.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 jest dokumentem, który określa ramy strategiczne dla działań służących dalszemu ograniczaniu ubóstwa, rozwijaniu usług społecznych oraz wspieraniu integracji społecznej.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na następujących obszarach: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności, rozwijanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Dokument ustanawiając ramy strategiczne tak dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych, umożliwia planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, finansowanych zarówno ze środków krajowych, jak i z funduszy europejskich, przewidzianych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku.

Ekonomia Solidarności Społecznej ma na celu wzmocnienie procesów dotyczących zwiększania spójności i solidarności społecznej, a także rozwoju lokalnego i społeczno-gospodarczego, w szczególności w wymiarze wspólnot lokalnych i samorządowych. Dokument wyznacza kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

W programie przedstawiono przede wszystkim plany i działania realizowane przez administrację rządową na szczeblu krajowym oraz kompleksową strukturę systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli innych przedstawicieli sektora administracji rządowej, a także jednostek samorządu terytorialnego i sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

Działania przewidziane w dokumencie ujęto w czterech obszarach tematycznych: 1. Solidarna wspólnota lokalna (obejmuje działania dotyczące współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową), 2. Solidarny rynek pracy (zawiera działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej oraz określające warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego i najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach), 3. Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna (obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność), 4. Solidarne społeczeństwo (zawiera działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną).

Strategia Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku jest dokumentem, który stanowi podstawę polityki społecznej województwa. Na podstawie diagnozy społecznej, sformułowano misję i cele polityki strategiczne i strategiczne kierunki działania regionu.

Strategiczne kierunki działania w odniesieniu do kluczowych obszarów polityki społecznej (Usługi społeczne, Infrastruktura społeczna, Aktywność społeczna i obywatelska, Włączenie społeczne, Koordynacja polityki społecznej) przewidują: rozwój i podniesienie jakości usług społecznych świadczonych na terenie regionu, wspieranie programów i działań mających na celu dostosowanie

usług społecznych do potrzeb ich odbiorców (w tym o cechach innowacji i eksperymentu), wyrównywanie różnic w rozwoju usług społecznych w regionie, promowanie i wspieranie współpracy sektorowej i międzysektorowej na rzecz rozwoju usług, koordynację działań publicznych i niepublicznych na rzecz rozwoju usług społecznych, zwiększanie zaangażowania mieszkańców regionu w wypracowywaniu dedykowanych dla nich rozwiązań (empowerment), wyrównywanie różnic w dostępie do infrastruktury społecznej w regionie, dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb jej odbiorców, wspieranie budowy infrastruktury społecznej w regionie, wspieranie procesu deinstytucjonalizacji (przechodzenia do wspierania w mniejszych placówkach, mieszkaniach chronionych, mieszkaniach wspieranych), wspieranie aktywności lokalnej mieszkańców (w tym grup formalnych, nieformalnych, liderów lokalnych), wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w partycypacyjnej realizacji zadań publicznych, wspieranie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej w przygotowaniu do roli realizatora zadań publicznych, zwiększanie roli pracy socjalnej w rozwiązywaniu problemów społecznych, wspieranie i tworzenie programów i inicjatyw przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i marginalizacji społecznej oraz przeciwdziałanie ubóstwu, zwiększanie wrażliwości społecznej na problemy społeczne i przeciwdziałanie stereotypowemu postrzeganiu grup marginalizowanych, poszerzanie i dostarczanie wiedzy na temat problemów społecznych i sposobów ich rozwiązywania oraz wzmocnienie koordynacji systemu polityki społecznej.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy problemów społecznych w powiecie wyznaczono cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań.

Wyznaczone cele operacyjne zakładają: poprawę sytuacji rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami poprzez kompleksowe wsparcie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności usług pomocy społecznej odpowiadających zapotrzebowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, rozwój partnerstwa publiczno-publicznego i publiczno-prywatnego oraz trzeciego sektora, zapewnienie miejsc noclegowych całonocnych dla ofiar przemocy w rodzinie, funkcjonowania domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży i mieszkań dla wychowanków, tworzenie i animowanie rozwoju

rodziny form pieczy zastępczej na terenie powiatu, systematyczne doskonalenie kadr instytucji pomocy społecznej i rynku pracy poprzez szkolenia i kursy, zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w świadczeniu usług pomocy społecznej, promowanie zasad aktywnego i zdrowego starzenia się oraz ograniczanie występowanie chorób przewlekłych i ciężkich, zwiększenie udziału organizacji pozarządowych oraz samoorganizacji osób starszych i z niepełnosprawnością w świadczeniu usług społecznych, rehabilitację społeczną i przestrzeganie praw osób z niepełnosprawnością, zapobieganie zjawisku pogłębiania się niepełnosprawności we wczesnym dzieciństwie, włączenie społeczne osób z niepełnosprawnością, poprawa jakości ich życia oraz tworzenie wobec nich pozytywnych postaw społecznych, poprawę dostępności miejsc w domach pomocy społecznej na terenie powiatu oraz tworzenie nowych tego typu placówek, poprawę dostępności placówek służby zdrowia, skrócenie czasu oczekiwania na wizytę oraz likwidowanie niedostatków kadr medycznych i pomocniczych.

Za ważne uznano także poprawę sytuacji demograficznej powiatu, dostosowanie i aktualizowanie oferty kształcenia branżowego i średniego technicznego do potrzeb rynku pracy, aktywne pozyskiwanie nowych zasobów ludzkich w wyniku migracji na stałe lub w celach ekonomicznych spoza terenu powiatu, zapewnianie powszechnego dostępu do kwalifikacji adekwatnych do potrzeb rynku pracy i zwiększenie aktywności zawodowej wszystkich mieszkańców powiatu, adaptację pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, zwiększenie poziomu zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem społecznym i osób starszych, skuteczną i proaktywną aktywizację i rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych i stworzenie zakładu aktywności zawodowej.

Strategia Rozwoju Gminy Raszków – w opracowaniu.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Raszków jest gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie wielkopolskim, w powiecie ostrowskim. W obrębie tego powiatu sąsiaduje z miastem Ostrów Wielkopolski oraz gminą Ostrów Wielkopolski, a dalej z gminami Dobrzyca i Pleszew z powiatu pleszewskiego oraz gminą Krotoszyn z powiatu krotoszyńskiego.

Gmina zajmuje powierzchnię 134,57 km². W jej skład wchodzi miasto Raszków oraz 23 sołectwa: Bieganin, Bugaj, Drogosław, Głogowa, Grudzielec, Grudzielec Nowy, Janków Zaleśny, Jaskółki, Jelitów, Józefów, Koryta, Korytnica, Ligota, Moszczanka, Niemojewiec, Pogrzybów, Przybysławice, Radłów, Rąbczyn, Skrzebowa, Sulisław, Szczurawice i Walentynów.

Obszar gminy położony jest w południowej części Wielkopolski na Wysoczyźnie Kaliskiej, w paśmie makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej. Krajobraz gminy jest głównie rolniczy, a lesistość niewielka, na poziomie 6,5%. W gminie występują różnorodne formy ochrony przyrody – fragment obszaru chronionego krajobrazu Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy, obszary Natura 2000 oraz pomniki przyrody.

W pobliżu Raszkowa przebiega droga krajowa nr 36 z Ostrowa Wielkopolskiego do Krotoszyna oraz droga ekspresowa S11 do Pleszewa. Raszków położony jest 11 km na północ od Ostrowa Wielkopolskiego, 30 km na zachód od Kalisza, a ok. 100 km dzieli go od Wrocławia i Poznania. W gminie znajdują się 222 km gminnych dróg publicznych.

Udokumentowana historia Raszkowa sięga XV w. – od 1403 r. wzmiankowany jest jako wieś rycerska, a w 1444 r. otrzymał prawa miejskie z lokacją na prawie niemieckim. Do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego wpisany jest układ urbanistyczny Raszkowa wraz z archeologicznymi warstwami osadniczymi (XV–XIX w.), a także pałac i park w Bugaju, kościół pw. św. Wojciecha w Jankowie Zaleśnym, kościół pw. św. Katarzyny w Pogrzybowie, ruiny kaplicy pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny Loretańskiej i teren dawnego cmentarza w miejscowości Skrzebowa.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.

OBSZARY PROBLEMOWE

1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup, których zasoby – materialne, kulturowe i społeczne są ograniczone w stopniu wykluczającym je z normalnego sposobu życia w kraju, w którym mieszkają. Wyróżnia się dwie postaci ubóstwa: absolutne i relatywne. Ubóstwo absolutne definiowane jest jako niemożność zaspokojenia potrzeb uznawanych za podstawowe, natomiast ubóstwo relatywne jest przedstawiane jako forma nadmiernej nierówności społecznej.

Wykluczenie jest sytuacją oznaczającą niemożność uczestnictwa w życiu społecznym na jego wielu płaszczyznach – w życiu gospodarczym, politycznym i kulturowym poprzez brak dostępu do zasobów, dóbr i instytucji lub ograniczenie praw. Wykluczenie dotyka i może dotyczyć m.in. osoby w kryzysie bezdomności, starsze, samotne, z niepełnosprawnościami, w konflikcie z prawem, naruszające normy społeczne, ubogie, o ograniczonym dostępie do informacji.

Działania przeciwdziałające ubóstwu i wykluczeniu zawarte są m.in. w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030". Głównym ich założeniem jest tworzenie dla ludzi borykających się z ubóstwem i wykluczeniem perspektyw, szans i sposobności oraz zasobów, które przywrócą im możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Dla efektywnego podjęcia działań zaradczych istotne jest ustalenie źródeł problemu, a te w przypadku ubóstwa znajdują się zarówno w czynnikach ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych. W literaturze przedmiotu przyczyny ubóstwa są podzielone na trzy grupy: osobowe, subiektywne oraz obiektywno-strukturalne. Przyczyny należące do pierwszej grupy są niezależne od jednostki i zalicza się do nich kalectwo, niepełnosprawność umysłową i fizyczną, choroby długotrwałe czy podeszły wiek. Osoby znajdujące się w tej grupie trafiły tam m.in. poprzez wady wrodzone, choroby czy w wyniku tragicznych zdarzeń losowych i nie są w stanie zapewnić sobie minimum egzystencji oraz brać swobodnego udziału w życiu społecznym. Druga grupa to obszar czynników subiektywnych, do której należą przyczyny zależne od jednostki. Zaliczamy do niej postawy i cechy charakteru osób dotkniętych przez ubóstwo, a są to m.in.:

odmienny system wartości od powszechnie obowiązującego w danej społeczności, brak zasad, niechęć do pracy, a także do nauki, nieuczciwość, niezaradność i niegospodarność, lenistwo. Grupa trzecia to przyczyny obiektywno-strukturalne – niezależne od woli jednostki czy grupy. Zalicza się do niej pomoc udzielaną przez państwo, gdyż poprzez świadczenia socjalne lub inne działania społeczeństwo może także utracić motywację do pracy i kształcenia się.

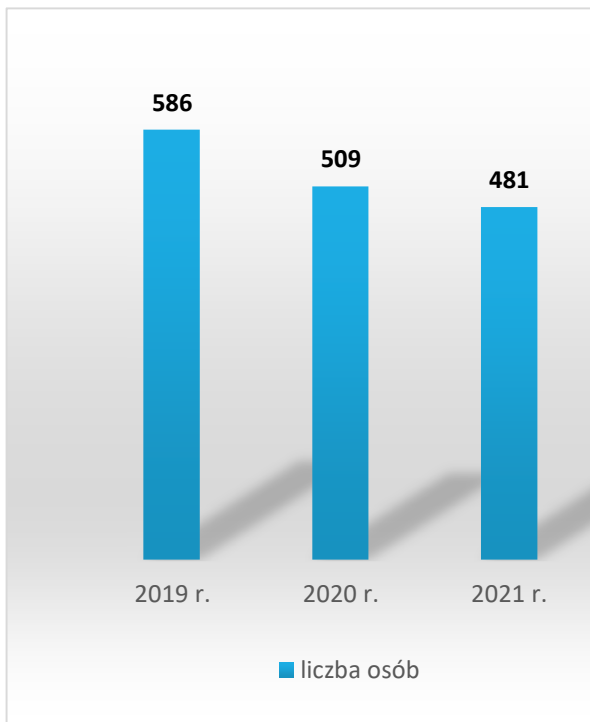
Ubóstwo i wykluczenie mogą mieć podobne przyczyny, zwykle różnorodne występujące na poziomie bliższym jednostce i rodzinie oraz odnoszące się do całych społeczeństw. Zagrożeniami są m.in.: starość, niepełnosprawność, choroby, śmierć w rodzinie, rozwód, konflikt z prawem, wychowanie się w rodzinie dysfunkcyjnej, z niskimi zasobami materialnymi i kulturowymi; dyskryminujące zachowania w miejscu pracy, zderzenie z negatywnymi stereotypami (z uwagi na płeć, pochodzenie, religię, kolor skóry)

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. poniżej minimum egzystencji żyło prawie 2 mln Polaków. Zasięg skrajnego ubóstwa wzrósł w 2020 r. do poziomu 5,2% z 4,2%. w 2019 r. Biorąc pod uwagę liczbę ludności Polski w 2019 i 2020 r., wspomniane wskaźniki przekładają się na wzrost liczby osób objętych skrajnym ubóstwem o około 377 tys. W grupie wiekowej 0-17 lat, której liczebność w 2020 r. wyniosła 6.954.000, liczba osób objętych skrajnym ubóstwem była równa 410.286 (wskaźnik 5,9%). Populacja Polaków w wieku 18-64 lata wyniosła 22.771.000 – wśród nich ubóstwo skrajne dotyczyło 1.161.321 osób (wskaźnik 5,1%). Liczba ludności po 65. roku życia wyniosła 7.120.000, co przełożyło się na 313.280 seniorów żyjących w skrajnym ubóstwie (wskaźnik 4,4%). Z uwagi na obecną sytuację geopolityczną i spodziewaną recesję można przypuszczać, że wzrośnie zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.

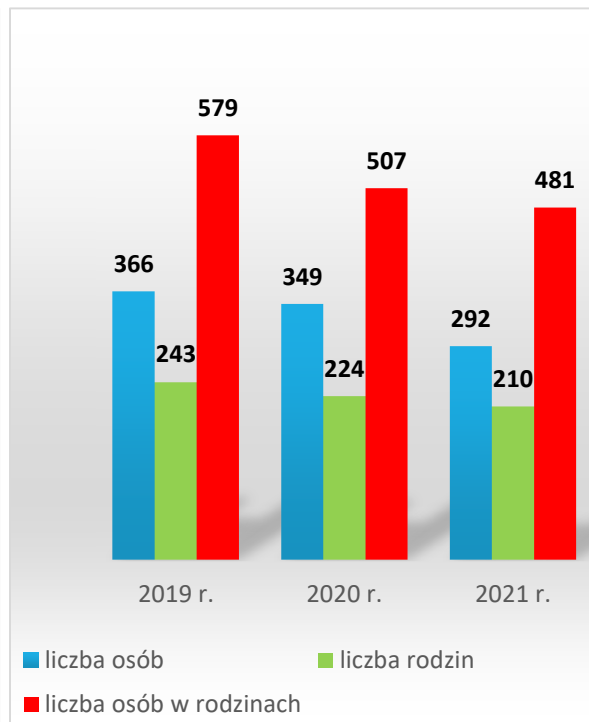
Liczba osób, którym udzielono w gminie Raszków pomocy i wsparcia w latach 2019-2021, systematycznie zmniejszała się (z 586 w 2019 r. do 481 w 2021 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (z 579 w 2019 r. do 481 w 2021 r.) oraz świadczenie niepieniężne (z 370 w 2019 r. do 285 w 2021 r.). Z kolei liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne, po wzroście w 2020 r., rok później spadła (305 w 2019 r., 446 w 2020 r., 336 w 2021 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2019-2021 udzielono pomocy i wsparcia



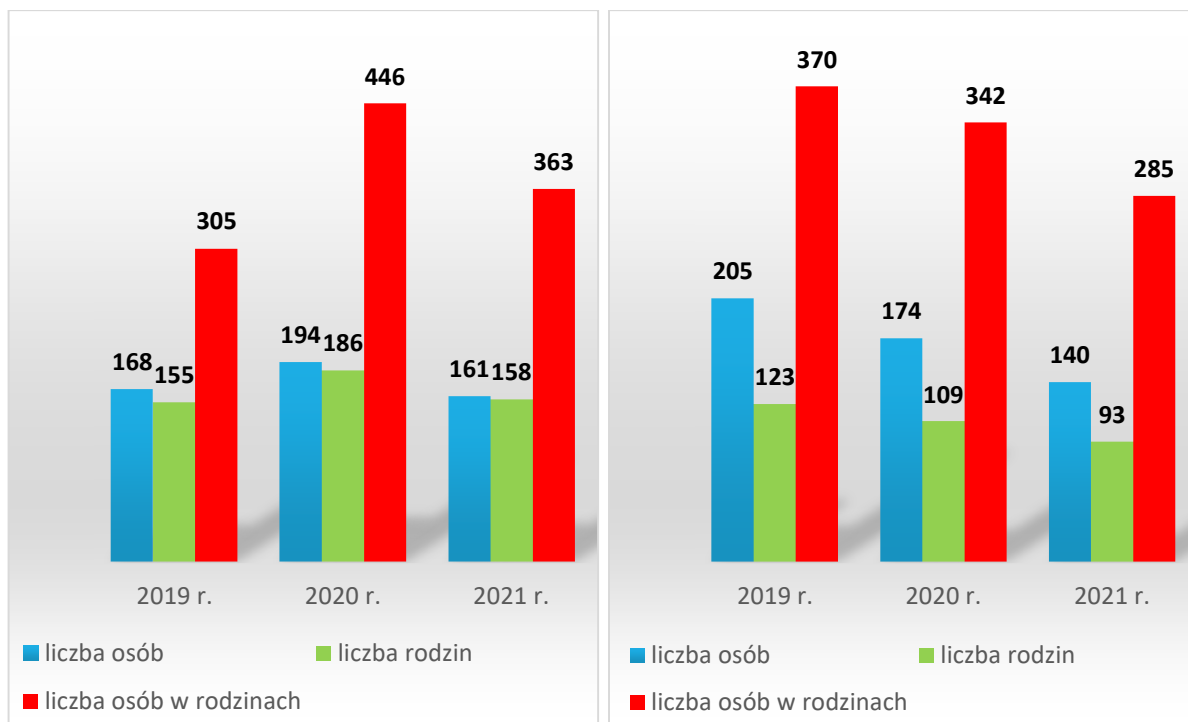
Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie



Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie.

Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie pieniężne

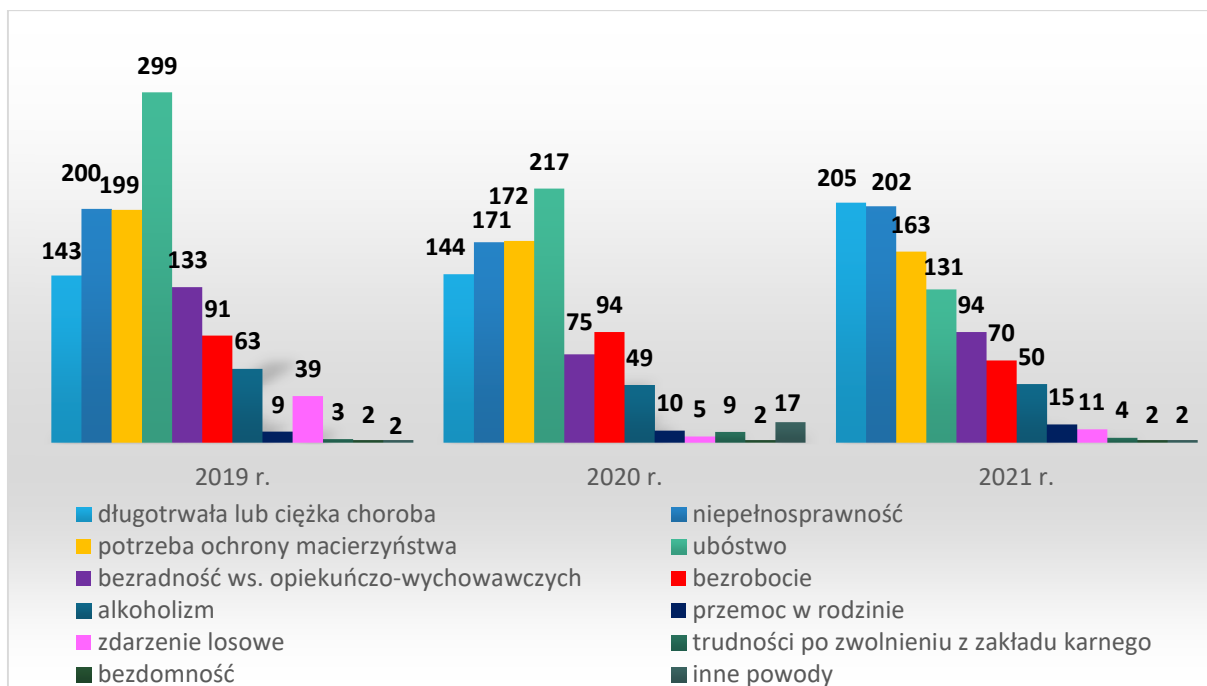
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie niepieniężne



Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia MGOPS-u w latach 2019-2021 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą i niepełnosprawnością, wymagające ochrony macierzyństwa i wielodzietności oraz żyjące w ubóstwie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021 (liczba osób w rodzinach)



Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie.

W latach 2019-2021 stale zmniejszała się liczba beneficjentów świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa (z 299 w 2019 r. do 131 w 2021 r.), potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności (ze 199 w 2019 r. do 163 w 2021 r.), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (ze 133 w 2019 r. do 94 w 2021 r.) oraz bezrobocia (z 91 w 2019 r. do 70 w 2021 r.). Jednocześnie w 2021 r., w porównaniu z latami poprzednimi, znacznie wzrosła liczba osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (ze 143 w 2019 r. do 205 w 2021 r.) i przemocy w rodzinie (wzrost z 9 w 2019 r. do 15 w 2021 r.), a liczba odbiorców pomocy dotkniętych niepełnosprawnością po spadku w 2020 r., rok później osiągnęła poziom z 2019 r. (200 w 2019 r., 171 w 2020 r., 202 w 2021 r.).

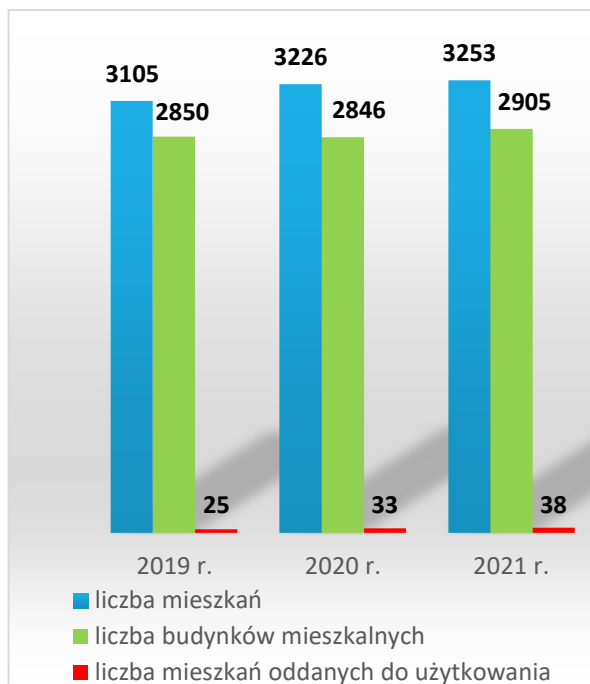
Według badań Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. 20% Polaków żyło poniżej relatywnej granicy ubóstwa; znaczna większość z nich to osoby starsze i rodziny wielodzietne. Skala ta sprawia, że wiele rodzin nie jest w stanie samodzielnie zabezpieczyć swoich potrzeb mieszkaniowych na odpowiednim poziomie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 liczba mieszkań w gminie Raszków zwiększała się z roku na rok (z 3.105 w 2019 r. do 3.253 w 2021 r.), podobnie jak liczba mieszkań oddanych do użytkowania (z 25 w 2019 r. do 38 w 2021 r.). Z kolei z informacji Urzędu Gminy i Miasta Raszków

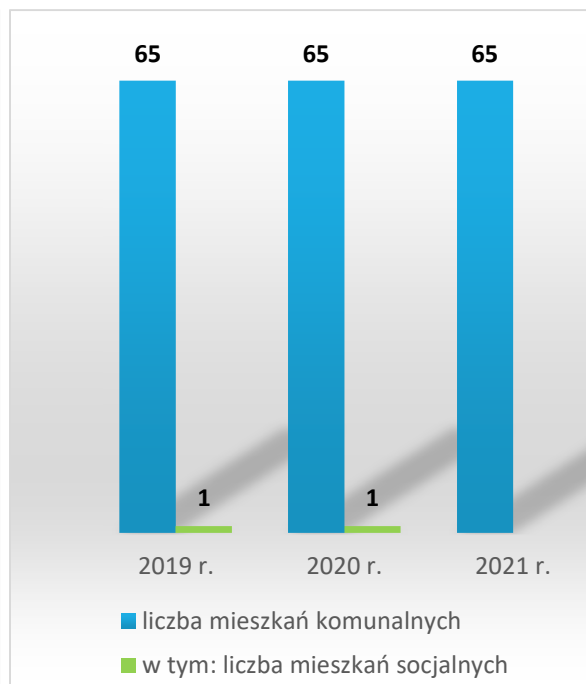
wynika, że w analizowanym okresie zasoby mieszkaniowe gminy obejmowały taką samą liczbę mieszkań komunalnych (po 65). Wśród nich w latach 2019-2020 było tylko 1 mieszkanie socjalne.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2019-2021



Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2019-2021



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Gminy i Miasta Raszków.

Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy zmniejszała się z roku na rok (13 w 2019 r., 7 w 2020 r., 5 w 2021 r.). Nikt nie oczekiwał na mieszkanie socjalne, nie wydano również żadnych wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2020 r. większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 98,8% mieszkań w mieście oraz 93,7% na wsi, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 96,6% i 93,4% w mieście oraz 88,7% i 85,6% mieszkań na terenie wiejskim a centralne ogrzewanie posiadało 80,1% mieszkań w mieście i 74,3% na wsi. Na terenie gminy jest

także sieć gazowa; było do niej podłączonych 2,8% mieszkań w mieście oraz 8,9% na obszarze wiejskim gminy.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe i energetyczne. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	15	13	12
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	28.028	28.302	26.623
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	2	2	2
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	216	280	338

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Raszków.

Problem ubóstwa i wykluczenia w szczególności dotyczy osoby będące w kryzysie bezdomności. Bezdomność wynika z wielu, często nakładających się na siebie przyczyn – zwykle jest to rozpad rodziny, uzależnienia, brak pracy, przemoc domowa, zadłużenia i eksmisja, nierzadko zaburzenia osobowości.

Z „Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych”, które odbyło się w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r., wynika, że w Polsce z problemem bezdomności zmagają się ok. 30,3 tys. osób – 82,1% stanowią mężczyźni, 14,6% kobiety, a pozostałe 3,3% dzieci. Zdecydowana większość z nich – 80% – przebywa w różnego rodzaju placówkach, a blisko 20% w miejscach niemieszkalnych, czyli np. w pustostanach, altanach działkowych, garażach. Ostatnie badania wykazały, że coraz częściej bezdomnością zagrożeni są młodzi ludzie opuszczający placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz młodzież z rodzin defaworyzowanych.

Udzielanie schronienia, zapewnianie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom w kryzysie bezdomności to zadanie własne gmin. Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób w kryzysie bezdomności i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Raszków zjawisko bezdomności występuje, a pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie. W latach 2019-2021 z powodu bezdomności Ośrodek udzielił wsparcia 2 osobom każdego roku.

Osobom w kryzysie bezdomności mogą być udzielane świadczenia pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych, a także w postaci schronienia w ośrodkach wsparcia, które zapewniają całodobowe i tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej i rozwiązanie problemu bezdomności. Gmina Raszków kieruje osoby bezdomne do placówek prowadzonych przez: Koło Ostrowskie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta w Ostrowie Wielkopolskim, Caritas Diecezji Kaliskiej – Ostrowskie Centrum Pomocy w Ostrowie Wielkopolskim oraz Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu „Judym” z Kołaczkowa, które prowadzi m.in. Schronisko dla bezdomnych „Katarzynka” w Synogaci, świadczące usługi opiekuńcze.

Jedną z form wykluczenia jest również wykluczenie komunikacyjne. Jest ono przeszkodą w realizacji konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich, przy czym określanie potrzeb w zakresie komunikacji i zaspokajanie ich leży obecnie w gestii samorządów. Warto wyjaśnić, iż problem definiowany jako prawa i wolności obywatelskie ma bardzo przyziemny aspekt, a mianowicie są to utrudnienia w dojeździe do pracy, niemożność dotarcia do placówki służby zdrowia w razie choroby, do instytucji gminnych w razie potrzeby skorzystania z jakiejś formy pomocy, do placówek wsparcia dziennego i samopomocy (np. dziennego domu pobytu, klubu seniora, klub AA, placówek kulturalnych, jak np. biblioteka. Problem dotyczy szczególnie mieszkańców mniejszych miejscowości a nasilił się w okresie pandemii Covid-19 wobec bankructw części przewoźników i zmniejszenia liczby tras, przystanków oraz częstotliwości kursów.

Komunikacja publiczna na terenie gminy Raszków odbywa się w porozumieniu z gminą Ostrów Wielkopolski. Od 2023 r. przewozy popołudniowe i sobotnie realizuje prywatna firma Euromatpol sp. z o.o. z Budziszawia Kościelnego. Autobusy nowego przewoźnika kończą bieg w Centrum Przesiadkowym w Ostrowie Wielkopolskim, skąd dostępne są połączenia w różnych kierunkach.

Ocenia się, że z uwagi na niewystarczającą liczbę połączeń autobusowych trudności w dostępie do komunikacji publicznej doświadczają mieszkańcy miejscowości: Grudzielec, Bieganin, Bugaj, Koryta, Ligota, Jelitów, Skrzebowa.

2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA

Gmina Raszków ma charakter typowo rolniczy o rozwiniętej produkcji roślinnej i hodowlanej, a użytki rolne zajmują blisko 90% ogólnej jej powierzchni. Z danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wynika, że na terenie gminy znajdowały się 822 gospodarstwa rolne, w tym 817 gospodarstw indywidualnych. Przeważały gospodarstwa małe o powierzchni 1-5 ha (306), ale dużo było również gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej (202). Spośród gospodarstw rolnych w gminie, 767 prowadziło sprzedaż swoich produktów, natomiast 55 działało wyłącznie na własne potrzeby.

Grunty orne gminy Raszków w większości należą do średnich i niższych klas bonitacyjnych. Znaczny procent (43,8) stanowią ziemie IV klasy bonitacyjnej, gleby klasy III stanowią 23,8%, klasy V – 21,9%, a klasy VI – 10,4%. Ziemie I i II klasy bonitacyjnej nie występują. Areał wykorzystywany jest przede wszystkim pod uprawę rzepaku i buraków cukrowych.

W latach 2019-2021 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 1.151 w 2019 r. do 1.233 w 2021 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (1.125 w 2019 r., 1.154 w 2020 r., 1.203 w 2021 r.). W 2021 r. najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie działało w takich branżach, jak: handel i usługi w zakresie napraw (304 podmioty), budownictwo (242) oraz przetwórstwo przemysłowe (172).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2019-2021

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2021 r.



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Ocenia się, że liczba miejsc pracy na terenie gminy nie jest wystarczająca. Część jej mieszkańców podejmuje zatrudnienie w sąsiednich gminach, głównie w Ostrowie Wielkopolskim, Dobrzycy i Nowych Skalmierzycach.

Największymi pracodawcami w gminie są: ZPHU Marcin Frontczak zajmujący się produkcją mebli, KA Company S.C. oraz Nowit 2 S.C. produkujące akcesoria meblowe, Przedsiębiorstwo Wytwórczo-Usługowo-Handlowe „Metpol” zajmujące się produkcją oraz obróbką mechaniczną elementów metalowych, Atlas Sp. z o.o. wytwórca wyrobów betonowych i metalowych, Azymut Sp. z o.o. zajmujący się oznakowaniem drogowym i sygnalizacją; Tartak A. Lis i Synowie s.j., Zakład betoniarski Henryk Uciechowski, Weko Polska Sp. z o.o. z branży spożywczej i Slam Poland Sp. z o.o. z branży transportowej. W ostatnich latach znacznie rozwinęły się usługi budowlane i handel, a także rolnictwo.

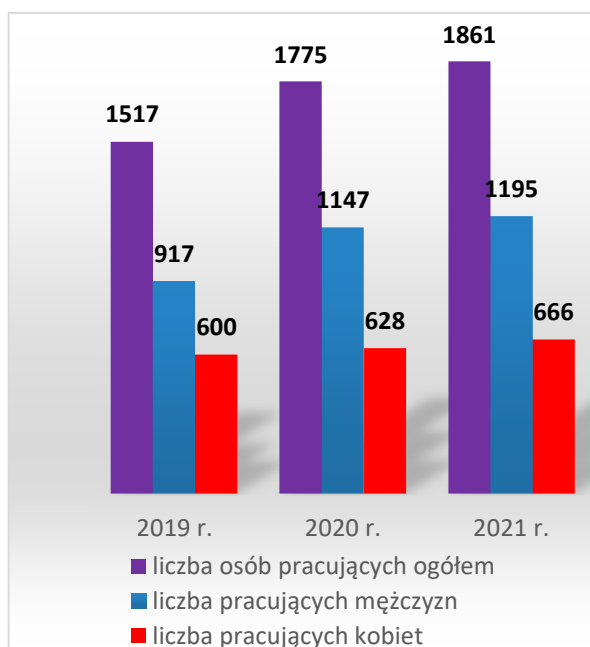
Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Raszków zwiększała się z roku

na rok (z 1.517 w 2019 r. do 1.861 za 2021 r.). Stale rosła również liczba osób pracujących na 1.000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (209,5 w 2019 r., 246,8 w 2020 r., 270,7 w 2021 r.).

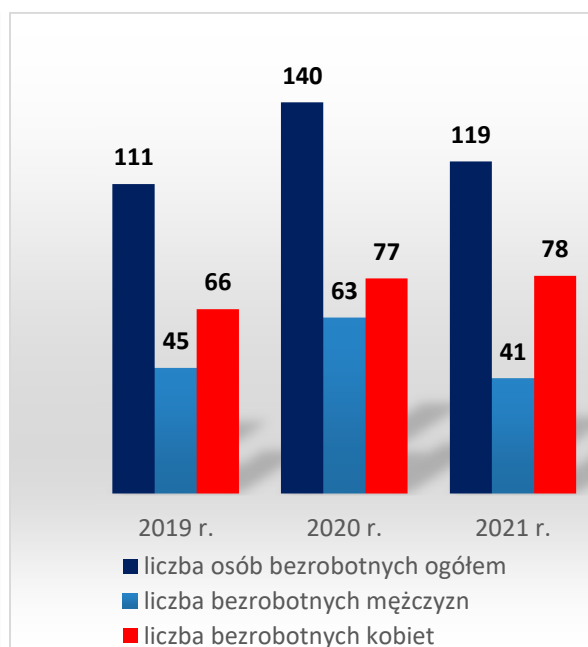
Liczba osób bezrobotnych w gminie po wzroście w 2020 r., w kolejnym roku spadła (111 w 2019 r., 140 w 2020 r., 119 w 2021 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (66 w 2019 r., 77 w 2020 r., 78 w 2021 r.)

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2019-2021*



Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2019-2021

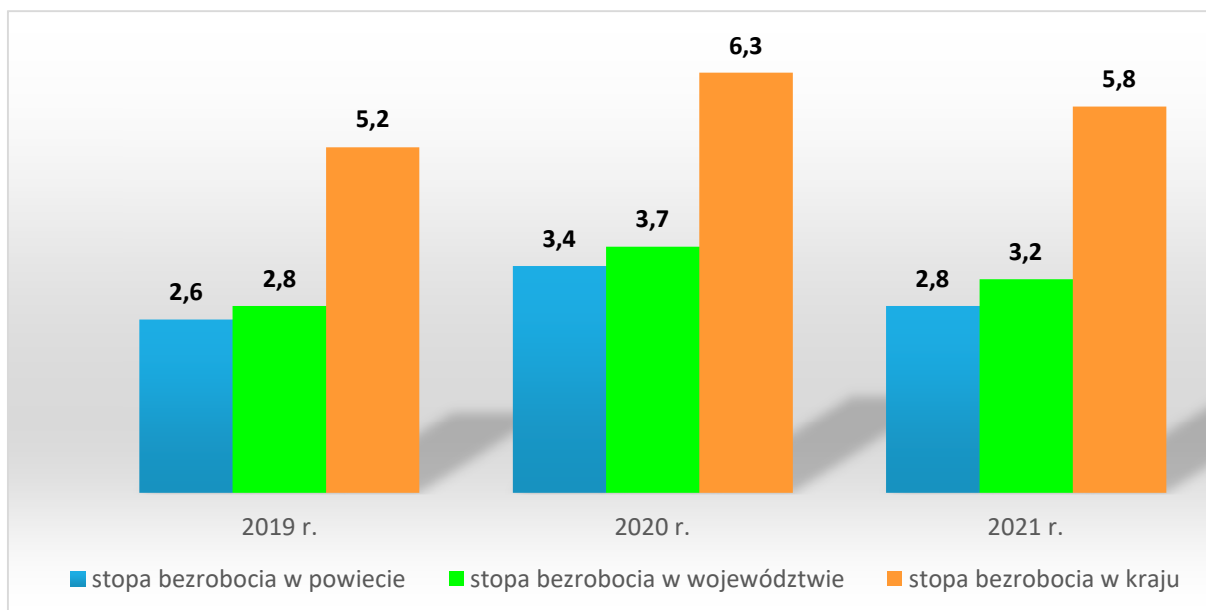


Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim.

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2019-2021 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był niewielki (1,5% w 2019 r., 1,9% w 2020 r., 1,7% w 2021 r.).

W latach 2019-2021 stopa bezrobocia w powiecie ostrowskim była niższa niż w województwie wielkopolskim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie ostrowskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2019-2021 (w %)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując dobre informacje o malejących wskaźnikach bezrobocia w całym kraju warto zwrócić uwagę, iż o rzeczywistej kondycji rynku pracy świadczy stan zatrudnienia i bierności zawodowej. Bierni zawodowo to osoby, które nie miały zatrudnienia, nie szukały go i nie były gotowe do podjęcia żadnej zawodowej aktywności.

Powodów bierności zawodowej jest kilka, przy czym ekonomiści i eksperci najczęściej wymieniają wyższe świadczenia socjalne jako element, który wiele osób zdolnych do podjęcia pracy zniechęca do jakiegokolwiek aktywności; obniżenie wieku emerytalnego, które dezaktywowało dużą grupę osób oraz przyczyny kulturowe – w Polsce dla znacznej grupy obywateli praca nie jest wartością, pracują tylko ci, którzy muszą, by przeżyć.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 2021 r. wykazało, że biernych zawodowo w Polsce było ponad 13 mln obywateli (przy ok. 17 mln aktywnych), w tym ponad 1/3 jest w wieku produkcyjnym. Osobnym zagadnieniem jest tzw. „szara strefa” – osoby pracujące bez rejestracji, często za granicą. Według szacunków Głównego Urzędu Statystycznego, w szarej strefie pracuje ok. 900 tys. osób, czyli ponad 5% aktywnych zawodowo. Możliwe jednak, że jest to liczba mocno niedoszacowana.

3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej). Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to z kolei zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji (art. 2 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

W gminie Raszków zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2022 r. kadrę MGOPS-u stanowiło 21 osób, w tym kierownik i jego zastępca, główny księgowy, samodzielny referent ds. płac i kadr, 6 pracowników socjalnych, asystent rodziny oraz 10 opiekunek środowiskowych. Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub 50 rodzin na 1 pracownika socjalnego, nie mniej niż 3 pracowników.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w MGOPS-ie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Kadra MGOPS-u w 2022 r.

	liczba osób
kadra kierownicza	2
pracownicy socjalni	6
główna księgową	1

samodzielny referent ds. płac i kadr	1
asystent rodziny	1
opiekunki środowiskowe	10

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie.

W latach 2020-2021 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w 2019 r. (19.504.137 zł w 2019 r., 22.641.360 zł w 2020 r., 22.628.326 zł w 2021 r.). Przyczyniło się do tego głównie zwiększenie wydatków na świadczenia wychowawcze. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2019-2021

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2019 r.	w 2020 r.	w 2021 r.
ogółem	19.504.137	22.641.360	22.628.326
w tym w budżecie MGOPS-u	14.441.780	17.334.293	16.791.193
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	2.834	3.000	4 400
przeciwdziałanie alkoholizmowi	179 315	167.279	150 752
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	243.702	226.901	249.572
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	5.450	5.239	5.450
składki na ubezpieczenia zdrowotne	25.169	24.634	25.506
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	153.907	156.000	128.000
dodatki mieszkaniowe	28.029	28.303	26.968
zasiłki stałe	288.881	285.669	293.485
Ośrodek Pomocy Społecznej	1.224.204	1.239.661	1.284.845
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	182.660	134.565	237.635
pomoc w zakresie dożywiania	132.899	145.960	143.400
pozostała działalność	34.248	130.594	32.381
rodzina			
świadczenie wychowawcze	11.401.146	14.202.202	14.060.889
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	4.823.979	5.042.304	5.543.078
wspieranie rodziny	568.096	558.587	49.574

tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	0	0	18.000
rodziny zastępcze	91.890	170.401	253.541
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	0	41.181	50.960
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym i motywacyjnym	117.728	78.880	69.890

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie i Urząd Gminy i Miasta Raszków.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez MGOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MGOPS w latach 2019-2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń			
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	
pieniężne	zasiłek stały	63	57	48	288.881	285.669	296.431
	zasiłek okresowy	36	42	29	46.812	50.463	33.167
	zasiłek celowy	127	177	142	139.907	202.377	182.899
	posiłek	163	126	90	70.676	31.079	33.921
niepieniężne	schronienie	2	2	0	10.950	8.190	0
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	1	0	0	4.000
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	9	8	8	243.702	226.901	249.572
usługi	usługi opiekuńcze	42	39	41	329.919	255.502	310.721
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	6	7	8	57.903	64.247	106.664
	poradnictwo specjalistyczne	32*	39*	0*	X	X	X
	praca socjalna	97	134*	101*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	1*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	9	3	3	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2019-2021 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, dopłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Po wzroście w 2020 r., rok później liczba osób objętych zasiłkiem celowym zmniejszyła się (127w 2019 r., 177 w 2020 r., 142 w 2021 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”. Program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu mogą być także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W latach 2019-2021 liczba osób objętych pomocą w formie posiłku zmniejszała się z roku na rok (z 163 w 2019 r. do 90 w 2021 r.).

Warto dodać, że MGOPS realizuje we współpracy z Wojewódzkim Zarządem Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Kaliszu pomoc żywnościową. W ramach tej pomocy w 2021 r. produkty żywnościowe otrzymało 209 osób.

Ważną formą wsparcia niepieniężnego było także pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. Ich liczba utrzymywała się na zbliżonym poziomie (9 w 2019 r., po 8 w latach 2020 2021).

Wśród usług kluczową rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2019-

2021 liczba rodzin objętych pracą socjalną stale rosła (97 w 2019 r., 134 w 2020 r., 101 w 2021 r.).

Wśród usług ważną rolę odgrywały także usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W latach 2019-2021 liczba osób nimi objętych utrzymywała się na zbliżonym poziomie (42 w 2019 r., 39 w 2020 r., 41 w 2021 r.) natomiast liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, na rzecz których świadczone specjalistyczne usługi opiekuńcze rosła z roku na rok (z 6 w 2019 r. do 8 w 2021 r.)

W 2021 r. Gmina Raszków przystąpiła do rządowego Programu „Opieka 75+”. Program ten jest skierowany do osób samotnych i w rodzinach, które do momentu wejścia programu w życie nie były objęte usługami opiekuńczymi lub wymagały zwiększenia liczby godzin usług opiekuńczych. Z tego Programu skorzystało 29 osób, a koszt programu wyniósł 172.807 zł, w tym dotacja – 86.404 zł.

Realizując zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, MGOPS zapewniał pomoc asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W latach 2019-2021 pracował 1 asystent rodziny (w 2019 r. środki na pokrycie kosztów jego zatrudnienia pozyskano w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”, a w latach 2020-2021 w ramach Programu „Asystent rodziny”), a liczba rodzin pod jego opieką nieznacznie zwiększała się (10 w 2019 r., 11 w 2020 r., 12 w 2021 r.).

W latach 2019-2021 gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej, a ich liczba rosła z roku na rok (9 w 2019 r., 13 w 2020 r., 15 w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2019-2021

dzieci w pieczy zastępczej	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny	10	11	12
liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem	9	13	15
liczba dzieci w rodzinie zastępczej	4	7	9
w tym: liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	5	6	6
odpłatność gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (w zł)	91.890	170.401	253.541

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie.

W analizowanym okresie MGOPS wypłacał świadczenia wychowawcze. W latach 2020-2021 liczba dzieci którym przyznano świadczenia była wyższa niż w 2019 r. (2.380 w 2019 r., 2.512 w 2020 r., 2.405 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2019-2021

świadczenia wychowawcze	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba dzieci, którym przyznano świadczenie	2.380	2.512	2.405
kwota przyznanych świadczeń (w zł)	11.251.342	14.083.039	13.943.132

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie.

W latach 2019-2021 przyznawaniem świadczeń rodzinnych zajmował się Urząd Gminy i Miasta Raszków, których ogólna liczba stale zmniejszała się (z 19.522 w 2019 r. do 16.714 w 2021 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 13.791 w 2019 r. do 11.134 w 2021 r.). Uwagę zwraca stały wzrost liczby przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych (z 649 w 2019 r. do 1.107 w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	13.791	13.085	11.134
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	4.460	4.114	4.076
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	649	796	1.107
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	151	103	21
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	103	101	85
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	368	305	291
ogółem			
liczba świadczeń	19.522	18.504	16.714

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Raszków.

W latach 2019-2020 Urząd Gminy i Miasta Raszków wypłacał także zasiłek dla opiekunów osób z niepełnosprawnością. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2019-2020 wypłacono odpowiednio 72 i 41 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 44.640 i 25.420 zł.

W latach 2019-2021 przyznano odpowiednio 1, 1 i 2 jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Urząd Gminy i Miasta Raszków stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2019-2021 liczba

rodzin, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się z roku na rok (z 43 w 2019 r. do 28 w 2021 r.), podobnie jak liczba wydanych świadczeń (z 783 w 2019 r. do 552 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	43	35	28
liczba przyznanych świadczeń	783	671	552
łącznie kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	319.984	280.733	234.370

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Raszków.

W latach 2019-2020 MGOPS przyznawał świadczenie „Dobry Start” – jednorazowe wsparcia dla uczniów rozpoczynających rok szkolny w wysokości 300 zł. Ośrodek objął tego rodzaju świadczeniami odpowiednio 1.687 i 1.646 dzieci na łączną kwotę odpowiednio 506.100 i 493.800 zł. W 2021 r., w związku ze zmianami przepisów prawa, obsługę programu „Dobry Start” przekazano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Świadczenia „Dobry Start” przyznane w gminie w latach 2019-2020

	2019 r.	2020 r.
liczba dzieci objętych świadczeniami	1.687	1.646
łącznie kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	506.100	493.800

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie.

W latach 2019-2021 w gminie wydawano również Kartę Dużej Rodziny, Raszkowską Kartę Rodziny 3+ oraz Wielkopolską Kartę Rodziny, realizowaną przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego. Karty te stanowią system ulg i zniżek na wybraną ofertę kulturalną, oświatową, rekreacyjną, usługową, transportową dla rodzin wielodzietnych. W 2021 r. wydano w gminie 156 Kart Dużej Rodziny, 128 Raszkowskich Kart Rodziny 3+ oraz 88 Wielkopolskich Kart Rodziny.

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, świadcząc pracę socjalną wobec ofiar i sprawców przemocy, zapewniając rodzinom wsparcie psychologa oraz będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Raszkowie. W

latach 2019-2021 w ramach Zespołu powołano odpowiednio 32, 34 i 22 grupy robocze zajmujące się indywidualnymi przypadkami przemocy. Osoby doznające i stosujące przemoc mogły korzystać z porad w ramach działalności Rodzinnego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w Przybysławicach. W latach 2019-2021 ze wsparcia w jego ramach skorzystało odpowiednio 17, 10 i 8 osób doznających przemocy oraz odpowiednio 6, 5 i 4 osoby stosujące przemoc.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Na terenie gminy Raszków, oprócz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonuje, w strukturach Ośrodka, Klub Senior+. Jego działalność ma na celu zaspokajanie potrzeb oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz ich aktywizację w środowisku lokalnym. Klub jest miejscem, w którym seniorzy mogą się spotkać, porozmawiać, zagrać w grę, wspólnie obejrzeć film, a także zawrzeć nowe znajomości. Na spotkaniach prowadzone są zajęcia usprawniające aktywność psychofizyczną oraz rozwijające zainteresowania i pasje – plastyczne, muzyczne i kulinarne, a także spotkania tematyczne o charakterze edukacyjnym. Osoby starsze mogą również aktywnie spędzić czas na wycieczkach, spacerach i piknikach.

Mieszkańcy gminy mają także możliwość korzystania z oferty podmiotów udzielających wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim al. Słowackiego 1c, 63-400 Ostrów Wielkopolski	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy domowej, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Ośrodek Interwencji Kryzysowej Caritas Diecezji Kaliskiej – Ostrowskie Centrum Pomocy Caritas ul. Ledóchowskiego 8, 63-400 Ostrów Wielkopolski	Zakres oferowanych usług: punkt informacyjno-konsultacyjny wraz z telefonem zaufania, pomoc prawnika, psychologa i terapeuty uzależnień Kategoria klienta: osoby w sytuacji kryzysowej, uzależnione i współuzależnione oraz doznające przemocy.

**Powiatowy Ośrodek
Wsparcia dla Dzieci
i Młodzieży Upośledzonej
Umysłowo przy PCPR**

ul. Komuny Paryskiej 14,
63-400 Ostrów Wielkopolski

**Środowiskowy Dom
Samopomocy dla Osób
Dorosłych Przewlekłe
Psychicznie Chorych
i Niepełnosprawnych
Intelektualnie w Ostrowie
Wielkopolskim**

al. Słowackiego 1c,
63-400 Ostrów Wielkopolski

**Warsztaty Terapii Zajęciowej
„Tęcza” w Ostrowie
Wielkopolskim**

ul. Odolanowska 19,
63-400 Ostrów Wielkopolski

**Placówka Wsparcia Dziecka
i Rodziny w Ostrowie
Wielkopolskim**

al. Słowackiego 1c,
63-400 Ostrów Wielkopolski

**Specjalny Ośrodek Szkolno-
Wychowawczy
Zgromadzenia Sióstr
św. Elżbiety w Ostrowie
Wielkopolskim**

ul. Gimnazjalna 13,
63-400 Ostrów Wielkopolski

**Dom Pomocy Społecznej
im. s. M. Benodyny
Koterbianki w Ostrowie
Wielkopolskim**

ul. Staroprzygodzka 19,
63-400 Ostrów Wielkopolski

**Dom Pomocy Społecznej
w Psarach**

Psary, ul. Kaliska 3,
63-405 Sieroszewice

**Dom św. Brata Alberta
dla Bezdomnych Mężczyzn
w Ostrowie Wielkopolskim**

ul. Ledóchowskiego 4,
63-400 Ostrów Wielkopolski

**Schronisko dla kobiet
i kobiet z dziećmi
w Ostrowie Wielkopolskim**

ul. Ledóchowskiego 8,
63-400 Ostrów Wielkopolski

Zakres oferowanych usług: terapia grupowa i indywidualna; rehabilitacja lecznicza, psychospołeczna i integracja społeczna; zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym.

Zakres oferowanych usług: wsparcie w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, zaspokajanie niezbędnych potrzeb, podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia, kształtowanie właściwych postaw społecznych, przeciwdziałanie dyskryminacji.

Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną.

Zakres oferowanych usług: rehabilitacja społeczna i zawodowa.

Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnościami i upośledzeniem umysłowym.

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka: wychowanie, edukacja, zapewnienie rozwoju psychofizycznego, zaspokajanie potrzeb.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież pozbawiona opieki rodzicielskiej.

Zakres oferowanych usług: edukacja i wychowanie, pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna, rewalidacja, wspieranie rozwoju.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, z niepełnosprawnością intelektualną.

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby somatycznie chore.

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekłe psychicznie chore.

Zakres oferowanych usług: całodobowy pobyt, wyżywienie, odzież, środki higieny, praca socjalna, pomoc w rozwiązywaniu problemu bezdomności.

Kategoria klienta: osoby w kryzysie bezdomności.

Zakres oferowanych usług: całodobowy pobyt, wyżywienie, odzież, środki higieny, praca socjalna, pomoc w rozwiązywaniu problemu bezdomności.

Kategoria klienta: osoby w kryzysie bezdomności.

Schronisko z usługami opiekuńczymi „Katarzynka” w Synogaci

Synogać 2, 62-619 Sadlno

Zakres oferowanych usług: całodobowy pobyt, żywienia, odzież, środki higieny, praca socjalna, pomoc w rozwiązywaniu problemu bezdomności; usługi opiekuńcze.

Kategoria klienta: osoby w kryzysie bezdomności oraz wymagające usług opiekuńczych.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowie Wielkopolskim

ul. Królowej Jadwigi 1,
63-400 Ostrów Wielkopolski

Zakres oferowanych usług: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie, Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim.

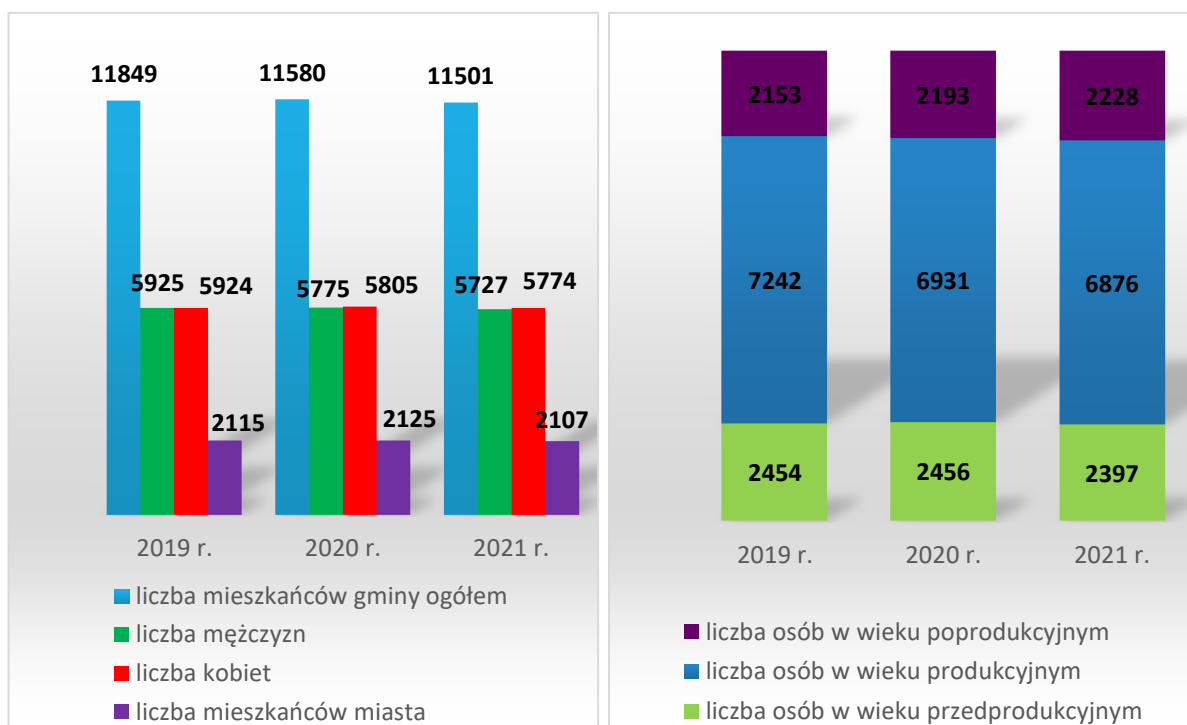
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wynika, że w Polsce mieszka 38.036 mln. osób (48,3% populacji stanowią mężczyźni, a 51,7% kobiety). W ciągu dekady liczba ludności kraju zmniejszyła się o 476 tys. osób.

Liczba ludności Polski spada systematycznie od 2013 r., a demografowie prognozują, że trend spadkowy utrzyma się przez wiele następnych lat i prawdopodobne, że w 2035 r. Polska liczyć będzie już tylko ok. 36 mln mieszkańców. Jako możliwe przyczyny wskazywane są uwarunkowania ekonomiczne, demograficzne i kulturowe. Przy czym procesy nie przebiegają jednakowo dla każdego regionu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 liczba ludności gminy Raszków zmniejszyła się (11.849 w 2019 r., 11.580 w 2020 r., 11.501 w 2021 r.). W 2019 r. liczba kobiet i mężczyzn była zbliżona, natomiast w latach 2020-2021 większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety.

W 2021 r., po wzroście w 2020 r., liczba dzieci i młodzieży spadła, w analizowanym okresie systematycznie zmniejszała się liczba osób w wieku produkcyjnym, natomiast liczba osób starszych stale rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

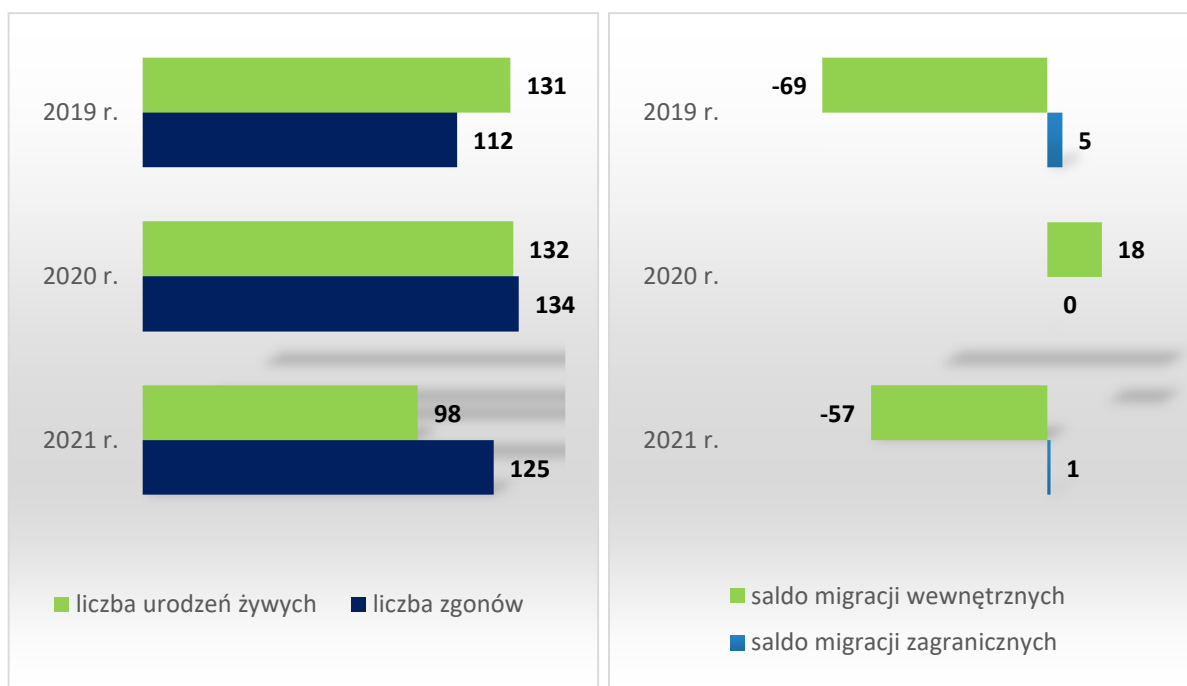
Wykresy 13-14. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2019-2021

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2019 r. przyrost naturalny w gminie był dodatni (+19), natomiast w latach 2020-2021 ujemny (-2 w 2020 r., -27 w 2021 r.), w 2020 r. za sprawą znacznego przyrostu liczby zgonów (na co wpływ mogła mieć pandemia Covid-19), a w 2021 r. z powodu spadku liczby urodzeń żywych.

Saldo migracji było korzystne tylko w 2020 r. (+18), natomiast w 2019 r. i 2021 r. miało ono niekorzystny wymiar (-69 w 2019 r. i -57 w 2021 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy.

Wykresy 15-16. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2019-2021

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analiza sytuacji demograficznej w gminie oraz przedstawione powyżej dane wskazują, że gmina doświadcza postępującego procesu starzenia się społeczności lokalnej w związku z czym wskazane jest podjęcie stosownych działań zaradczych mających na celu zabezpieczenie potrzeb tej grupy wiekowej.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wskazują na duże zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku w całym kraju. W okresie międzyspisowym zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym

– z 18,7% w 2011 r. do 18,4% w 2021 r., a także w wieku produkcyjnym – z 64,4% w 2011 r. do 59,3% w 2021 r. Wyraźnie zwiększył się natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym – z 16,9% do 22,3%, co oznacza, że w ciągu dekady przybyło blisko 2 miliony osób w grupie wieku 60/65 lat i więcej, a tym samym już więcej niż co 5 mieszkańców Polski ma ponad 60 lat.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 r. będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilali osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80

lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 r. znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 r. osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie – do 2025 r. będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

Mając na uwadze zróżnicowanie grupy seniorów nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednakowy sposób. W tej grupie znajdują się zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi; osoby samodzielne, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują zachęty, informacji i wskazówek do aktywnego udziału w życiu społecznym; osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy innych. Planując i realizując działania na rzecz seniorów należy więc uwzględnić potrzeby każdej z tych grup.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie wspiera seniorów, m.in. poprzez usługi opiekuńcze, pomoc finansową, pomoc rzeczową w postaci zakupu produktów żywnościowych i kierowanie do domów pomocy społecznej. W jego strukturach funkcjonuje również Klub Senior+, którego działalność ma na celu zaspokajanie potrzeb oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz ich aktywizację w środowisku lokalnym. Klub jest miejscem, w którym seniorzy mogą się spotkać, porozmawiać, zagrać w grę, wspólnie obejrzeć film, a także zawrzeć nowe znajomości. Na spotkaniach prowadzone są zajęcia usprawniające aktywność psychofizyczną oraz rozwijające

zainteresowania i pasje – plastyczne, muzyczne i kulinarne, a także spotkania tematyczne o charakterze edukacyjnym. Osoby starsze mogą również aktywnie spędzić czas na wycieczkach, spacerach i piknikach.

Na terenie gminy i w jej sąsiedztwie funkcjonują także inne podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom z gminy. Są to: m.in.: oferujący usługi edukacyjne i integracyjne Uniwersytet III Wieku w Ostrowie Wielkopolskim, Teen Challenge Chrześcijańska misja społeczna z Ostrowa Wielkopolskiego oferujący poradnictwo, wsparcie wolontariuszy i dostarczanie żywności oraz działające w gminie Koła Gospodyń Wiejskich.

5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Raszków funkcjonują 2 podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz działają 4 apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Podmioty lecznicze i apteki w gminie

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrówko” w Raszkowie	ul. Koźmińska 20, 63-440 Raszków
Prywatny Gabinet Stomatologiczny w Raszkowie, Michał Żukowski	ul. Polna 11, 63-440 Raszków
Apteka „Rodzinna” w Raszkowie	ul. Koźmińska 20, 63-440 Raszków
Apteka „PARACELsus” w Raszkowie	ul. Rynek 11, 63-440 Raszków
Apteka „RETIRO” w Raszkowie	ul. Jarocińska 3, 63-440 Raszków
Apteka w Ligocie	Ligota, ul. Ostrowska 15, 63-440 Raszków

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Raszków.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, po spadku w 2020 r., w 2021 r. wzrosła liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej (66.745 w 2019 r., 57.948 w 2020 r., 64.222 w 2021 r.), podobnie jak liczba porad udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (67.412 w 2019 r., 58.463 w 2020 r., 64.883 w 2021 r.). Wpływ na spadek w 2020 r. miała pandemia Covid-19. Na terenie gminy brakuje m.in. takich lekarzy specjalistów, jak: ginekolog, kardiolog, psychiatra, neurolog, urolog i okulista.

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy realizują między innymi placówki działające w Ostrowie Wielkopolskim. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Podmioty lecznicze spoza gminy, realizujące dla mieszkańców gminy specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską

nazwa jednostki	adres jednostki
Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowie Wielkopolskim (Szpital oraz Poradnie specjalistyczne: neurologiczna, neonatologiczna, chirurgii onkologicznej, chirurgii ogólnej, chirurgii naczyniowej, neurologiczna dla dzieci, położniczo-ginekologiczna, urologiczna, kardiologiczna dla dzieci, kardiologiczna, reumatologiczna, chirurgii i traumatologii dziecięcej, geriatryczna)	ul. Limanowskiego 20/22 63-400 Ostrów Wielkopolski
Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowie Wielkopolskim (Lecznictwo Ambulatoryjne, Świadczenia Nocnej i Świątecznej opieki Zdrowotnej)	ul. Limanowskiego 20/22 63-400 Ostrów Wielkopolski
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Bakra” w Ostrowie Wielkopolskim	ul. Limanowskiego 25 63-400 Ostrów Wielkopolski
Centrum Medyczne Klinika Ort-Medica w Ostrowie Wielkopolskim	ul. Brzozowa 7, 63-400 Ostrów Wielkopolski
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Al Med w Ostrowie Wielkopolskim	ul. Żwirki 2a, 63-400 Ostrów Wielkopolski
Specjalistyczny Zakład Opieki Medycznej „Familia Medica” w Ostrowie Wielkopolskim	ul. Kościuszki 15, 63-400 Ostrów Wielkopolski
Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Lekarzy Specjalistów „Jantar” w Ostrowie Wielkopolskim	Piłsudskiego 7a, 63-400 Ostrów Wielkopolski
Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Arka” w Ostrowie Wielkopolskim	ul. Dembińskiego 20, 63-400 Ostrów Wielkopolski
Ośrodek Okulistyki Klinicznej Spektrum Spektrum Sp. z o.o. w Ostrowie Wielkopolskim	ul. Kaliska 77, 63-400 Ostrów Wielkopolski
Centrum Medyczne Multimed Tadeusz Jucyk Sp. z o.o. w Ostrowie Wielkopolskim	ul. Lotnicza 24, 63-400 Ostrów Wielkopolski
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Specjalistów Okulistów „Oko” S.C. w Ostrowie Wielkopolskim	ul. Lotnicza 24, 63-400 Ostrów Wielkopolski
Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Trauma” w Ostrowie Wielkopolskim	ul. Lotnicza 24, 63-400 Ostrów Wielkopolski

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie.

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarcza Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrówko” w Raszkowie. Wynika z nich, że w 2021 r. z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 217 osób. Najczęściej stwierdzanym u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami była dychawica (astma) oskrzelowa (2), z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby

układu krążenia (138 osób), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (20), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (16), choroby tarczycy (8), nowotwory i cukrzycę (po 7) oraz przewlekłe choroby układu trawiennego (6) i otyłość (5).

Na koniec 2021 r. łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce wynosiła 11.373, w tym 2.746 dzieci.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Raszków zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim. Według jego danych, po spadku w 2020 r., rok później liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16. roku życia) wzrosła (33 w 2019 r., 24 w 2020 r., 32 w 2021 r.), a liczba wydanych w latach 2019-2021 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16. roku życia) zmniejszała się z roku na rok (415 w 2019 r., 323 w 2020 r., 308 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Ostrowie Wielkopolskim do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba osób zaliczonych do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności	448	347	340
liczba osób do 16. roku życia zaliczonych do niepełnosprawności	33	24	32
w tym: liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia znacznego niepełnosprawności	187	117	114
liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia umiarkowanego niepełnosprawności	203	188	172
liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia lekkiego niepełnosprawności	25	18	22

Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim.

Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności wśród osób do 16. roku życia należały: inne powody, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (9 w 2019 r., 5 w 2020 r., 7 w 2021 r.), choroby neurologiczne (4 osoby w 2019 r., 7 osób w 2020 r., 4 osoby w 2021 r.), zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu (5 osób w 2019 r., 2 osoby w 2020 r., 3 osoby w 2021 r.), całościowe zaburzenia rozwojowe (5 osób w 2019 r., 1 osoba w 2020 r., 4 w 2021 r.) oraz choroby układu oddechowego i krążenia (4 osoby w 2019 r., 1 osoba w 2020 r., 4 osoby w 2021 r.), a wśród osób w wieku 16 lat i więcej upośledzenie narządu ruchu (115 osób w 2019 r., 95 osób w 2020 r., 95 osób w 2021 r.), choroby układu oddechowego i krążenia (85 osób w 2019 r., 55 osób w 2020 r., 61 osób w 2021 r.), inne powody, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (68 osób w 2019 r., 60 osób w 2020 r., 38 osób w 2021 r.) i choroby neurologiczne (50 osób w 2019 r., 36 osób w 2020 r., 49 osób w 2021 r.),

Placówka Terenowa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Ostrowie Wielkopolskim w ramach swojej działalności zajmuje się m.in. wydawaniem orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i samodzielnej egzystencji oraz o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019-2021 w odniesieniu do mieszkańców gminy Raszków przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i do samodzielnej egzystencji oraz o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydane mieszkańcom gminy przez KRUS w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy i do samodzielnej egzystencji	49	61	62
liczba orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy	51	58	63
liczba orzeczeń o częściowej niezdolności do pracy	28	12	11

Źródło danych: Placówka Terenowa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Ostrowie Wielkopolskim.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie obejmuje wsparciem część osób z niepełnosprawnością, pomagając im wypełniać role społeczne i zawodowe. W 2019 r. z powodu niepełnosprawności ze świadczeń

pomocy społecznej w gminie skorzystało 103 rodziny liczące 200 osób, rok później – 99 rodzin liczących 171 osób, a w 2021 r. – 106 rodzin liczących 202 osoby.

Poza Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Raszkowie, do podmiotów działających na rzecz mieszkańców gminy z niepełnosprawnością należą: m.in.: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim (al. Słowackiego 1c, 63-400 Ostrów Wielkopolski), Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Upośledzonej Umysłowo przy PCPR (ul. Komuny Paryskiej 14, 63-400 Ostrów Wielkopolski), Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób Dorosłych Przewlekłe Psychiczenie Chorych i Niepełnosprawnych Intellektualnie w Ostrowie Wielkopolskim (al. Słowackiego 1c, 63-400 Ostrów Wielkopolski), Warsztaty Terapii Zajęciowej „Tęcza” w Ostrowie Wielkopolskim (ul. Odolanowska 19, 63-400 Ostrów Wielkopolski), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety w Ostrowie Wielkopolskim (ul. Gimnazjalna 13, 63-400 Ostrów Wielkopolski) oraz Dom Pomocy Społecznej w Psarach (Psary, ul. Kaliska 3, 63-405 Sieroszewice) i Dom Pomocy Społecznej w Ostrowie Wlkp, (ul. Staroprzygodzka 19, 63-400 Ostrów wielkopolski) .

6. DZIAŁANIA GMINY W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19

Pandemia Covid-19 znacząco wpłynęła na większość dziedzin życia, tworząc nową rzeczywistość a z nią nowe problemy społeczne. Szczególnie uwydatniły się braki kadrowe w służbie zdrowia i domach pomocy społecznej; wyraźniej zarysowała samotność seniorów, przemoc w rodzinach, cyberprzemoc, uzależnienia behawioralne (głównie od sieci Internet), pojawiły się problemy psychiczne wynikające z izolacji.

Skutki pandemii to także groźba utraty pracy, a co za tym idzie prowadzące do ubóstwa zmniejszenie lub utrata dochodów osób i rodzin, pogorszenie stanu zdrowia z uwagi na utrudnienia w dostępie do lekarzy, w tym specjalistów (zarówno rzeczywiste, jak i wynikające z lęku pacjentów). Szczególne trudności dotknęły osoby wykluczone, w tym osoby w kryzysie bezdomności, które z powodu „zdalnego” działania większości placówek i instytucji nie mogły skorzystać z ich oferty i pomocy, ponieważ kontakt odbywał się przez telefon lub Internet – media, do których dostępu nie mają osoby wykluczone. Analizując ofertę pomocy w związku z pandemią Covid-19, należy podkreślić, iż większy

problem krył się w dotarciu z informacją o dostępnej i możliwej pomocy niż z jej rzeczywistym brakiem.

Na terenie gminy Raszków, w czasie trwania pandemii Covid-19, sztab kryzysowy prowadził działania monitorujące i zapobiegawcze. Przy współpracy pracowników Szkoły Podstawowej w Raszkowie, pracowników Urzędu Gminy i Miasta Raszków oraz strażaków z jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w Raszkowie i Przybysławicach zorganizowano Powszechny Punkt Szczepień, w którym zabezpieczenie medyczne zapewnili pracownicy Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowie Wielkopolskim. W czasie 8 akcji wykonano 2.632 szczepienia. W Punkcie zaszczepieni zostali nie tylko mieszkańcy gminy, ale również mieszkańcy gmin z całego powiatu, jak i spoza niego. Jednostki OSP z Przybysławic, Jaskółek i Moszczanki zorganizowały transporty dla seniorów i osób wymagających przewozu do punktu szczepień.

Przeprowadzono również 3 akcje promocyjne, podczas których mieszkańcy gminy mieli możliwość zaszczepienia się jednodawkową szczepionką na Covid-19. W prawie każdym sołectwie w gminie zorganizowano spotkanie profrekwencyjne #szczepimysięzKGW, dzięki czemu mieszkańcy mieli możliwość zaszczepienia się na miejscu, bez konieczności wcześniejszej rejestracji.

W efekcie gmina Raszków została laureatem rządowego konkursu „Rosnąca Odporność”, osiągając jeden z najwyższych wzrostów poziomu zaszczepienia swoich mieszkańców, co premiowano dodatkowymi środkami finansowymi do budżetu gminy. Budżet gminy zasilił dodatkowy 1 mln zł.

W 2021 r., z uwagi na pandemię Covid-19, nie zorganizowano tradycyjnej Wigilii dla osób starszych i samotnych. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie w zastępstwie przygotował, a pracownicy socjalni dostarczyli 90 paczek wigilijnych dla osób starszych i samotnych na łączną kwotę 7.850 zł (3.000 zł stanowiła kwota pozyskana z środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Raszkowie). W paczce znalazły się zwyczajowe potrawy wigilijne i słodkości.

W połowie maja 2022 r. stan epidemii został w Polsce zastąpiony stanem zagrożenia epidemicznego.

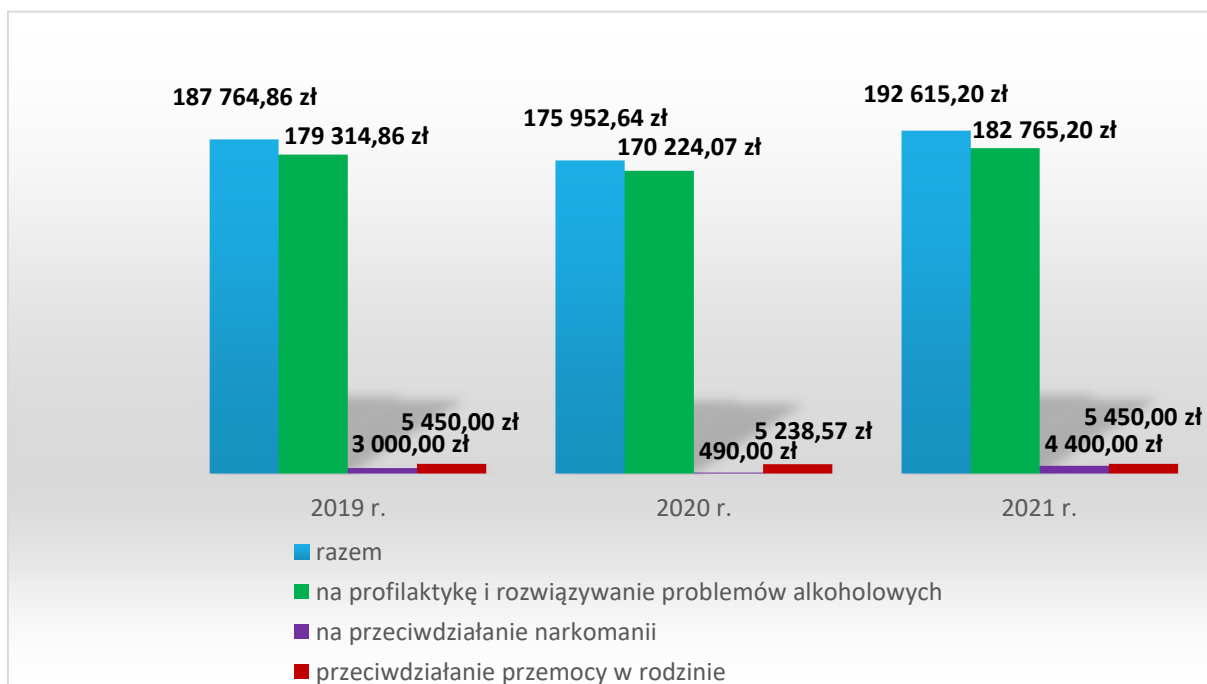
7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC DOMOWA

Alkoholizm, narkomania i przemoc domowa są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie, choć występuje również w rodzinach o wysokim statusie społecznym. Doznającymi przemocy są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od osoby stosującej przemoc. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby z niepełnosprawnością, starsze i chore.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

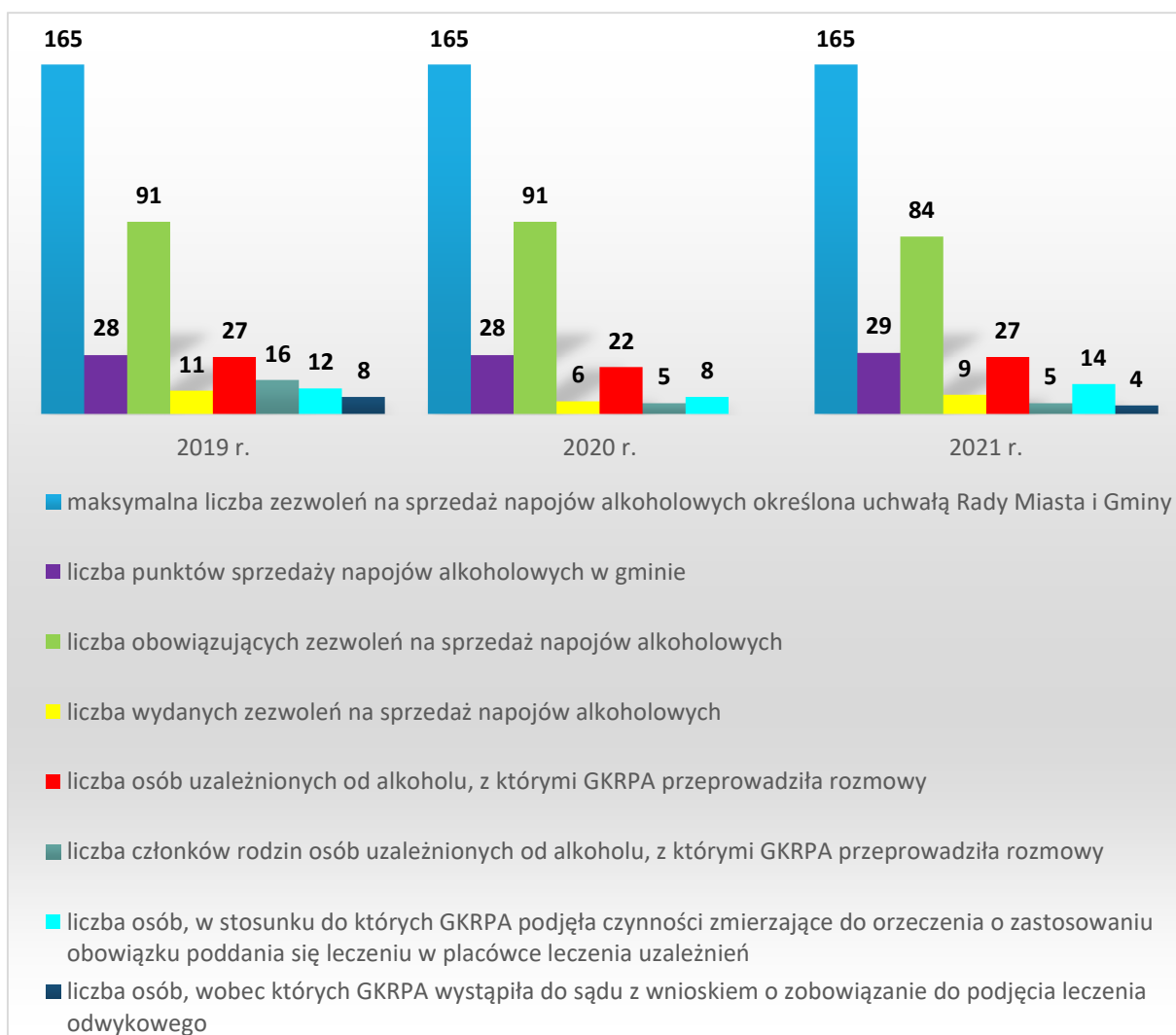
Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie Raszkowie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2019-2021.

Wykres 17. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2019-2021

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Raszków.

Po spadku w 2020 r., w 2021 r. wzrosła wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych, przeciwdziałanie narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (187.764,86 zł w 2019 r., 175.952,64 zł w 2020 r., 192.615,20 zł w 2021 r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Raszków, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych.

Wykres 18. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2019-2021

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Raszków.

W latach 2019-2021 określona uchwałą Rady Gminy i Miasta w Raszkowie maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie była taka sama (po 165), a liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych była na podobnym poziomie (po 28 w latach 2019-2020, 29 w 2021 r.). Liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2021 r. była niższa w porównaniu z latami 2019-2020 (po 91 w latach 2019-2020, 84 w 2021 r.). Z kolei liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych po spadku w 2020 r., rok później wzrosła (11 w 2019 r., 6 w 2020 r., 9 w 2021 r.).

Po spadku w 2020 r., rok później liczba osób uzależnionych od alkoholu, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy, wzrosła do poziomu z 2019 r. (27 w 2019 r., 22 w 2020 r., 27 w 2021 r.), a w latach 2020-2021 liczba członków

rodzin tych osób, z którymi Komisja podjęła rozmowy, była trzykrotnie niższa niż w 2019 r. (16 w 2019 r., po 5 w latach 2020-2021).

W analizowanym okresie GKRPA podejmowała także czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (wobec 12 osób w 2019 r., 8 osób w 2020 r., 14 osób w 2021 r.) i występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia alkoholowego (w stosunku do 8 osób w 2019 r. i 4 osób w 2021 r.).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie gminy odgrywają: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i działający przy nim Miejsko-Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Raszkowie, Rodzinny Punkt Konsultacyjny - Informacyjny w Przybysławicach, Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Ostrowie Wielkopolskim, Centrum Medyczne „Multimed” w Ostrowie Wielkopolskim – Ośrodek Leczenia Uzależnień w Ostrowie Wielkopolskim, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, Ośrodek Interwencji Kryzysowej Caritas Diecezji Kaliskiej – Ostrowskie Centrum Pomocy Caritas oraz Komisariat Policji w Raszkowie.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Raszkowie	ul. Rynek 32, 63-440 Raszków
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie	Przybysławice 42, 63-440 Raszków
Miejsko-Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy Domowej w Raszkowie	Przybysławice 42, 63-440 Raszków
Rodzinny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Przybysławicach	Przybysławice 42, 63-440 Raszków
Centrum Medyczne „Multimed” w Ostrowie Wielkopolskim – Ośrodek Leczenia Uzależnień	ul. Lotnicza 24, 63-400 Ostrów Wielkopolski
Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Ostrowie Wielkopolskim	ul. Szkolna 24, 63-400 Ostrów Wielkopolski
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim	al. Słowackiego 1c, 63-400 Ostrów Wielkopolski
Ośrodek Interwencji Kryzysowej Caritas Diecezji Kaliskiej – Ostrowskie Centrum Pomocy Caritas	ul. Ledóchowskiego 8, 63-400 Ostrów Wielkopolski

Komisariat Policji w Raszkowie

ul. Ostrowska 26,
63-440 Raszków

Źródło danych: Urząd Gminy i Raszków.

Z danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszkowie wynika, że w latach 2019-2021 liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu była podobna (30 rodzin liczących 63 osoby w 2019 r., 28 rodzin liczących 49 osób w 2020 r., 31 rodzin liczących 50 osób w 2021 r.). Z kolei liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w 2021 r. była wyższa niż w latach 2019-2020 (3 rodziny liczące 9 osób w 2019 r., 3 rodziny liczące 10 osób w 2020 r., 5 rodzin liczących 15 osób w 2021 r.). W 2021 r. Ośrodek przyznał również pomoc 1 rodzinie (liczącej 2 osoby) z powodu narkomanii.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie zapewniał obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Raszkowie. W latach 2019-2021 w ramach Zespołu powołano odpowiednio 32, 34 i 22 grupy robocze zajmujące się indywidualnymi przypadkami przemocy.

W funkcjonującym w gminie Rodzinnym Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w Przybysławicach wsparcie świadczą psycholog, terapeuta uzależnień i pracownik socjalny. W latach 2019-2021 z udzielanej przez nich pomocy skorzystały odpowiednio 53, 40 i 40 osób z problemem alkoholowym, odpowiednio 16, 20 i 19 dorosłych członków osób z problemem alkoholowych (w tym osoby współuzależnione i Dorosłe Dzieci Alkoholików), odpowiednio 17, 10 i 8 osób doznających przemocy i odpowiednio 6, 5 i 4 jej sprawców. Warto dodać, że w 2021 r. psycholog odbył 151 sesji indywidualnych i rodzinnych. Zgłaszające się osoby korzystały z pomocy o charakterze jednorazowej porady informacyjnej lub informacyjno-interwencyjnej oraz w razie konieczności regularnych spotkań terapeutycznych.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej prowadzona jest głównie w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. W 2021 r. obejmowała ona m.in.:

- realizację programu profilaktycznego „Trzeci Elementarz czyli program siedmiu kroków” wśród uczniów i ich rodziców przez nauczycieli z gminnych szkół podstawowych;

- przeprowadzenie programu profilaktycznego „Debata” i zajęć warsztatowych dla uczniów w Szkole Podstawowej im. Arkadego Fidlera i Armii Krajowej w Raszkowie;
- przeprowadzenie zajęć profilaktycznych dla dzieci i rodziców w Szkole Podstawowej w Jankowie Zalesnym pn. „Odzyskaj siebie”;
- przeprowadzenie w Szkołach Podstawowych w Raszkowie, Radłowie i Jankowie Zalesnym programu profilaktycznego;
- zakup materiałów do realizacji zajęć z dziećmi pn. Przyjaciele Zippiego w ramach międzynarodowego programu promocji zdrowia psychicznego dzieci;
- realizację rekomendowanego programu profilaktyki uniwersalnej i promocji zdrowia psychicznego pn. „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej” w Szkołach Podstawowych w Raszkowie, Radłowie i Jankowie Zalesnym;
- realizację programu wychowawczo-profilaktycznego „Strażnicy Uśmiechu” w Szkole Podstawowej w Radłowie;
- przeprowadzenie zajęć i warsztatów socjoterapeutycznych i profilaktycznych dla dzieci z grup ryzyka w Miejsko Gminnym Ośrodku Kultury w Raszkowie w czasie akcji Ferie z MGOK 2021 oraz Lato z MGOK 2021;
- realizację projektów online dla mieszkańców o tematyce profilaktyki „Otwórz się na pomoc”.
- zorganizowano kolonie letnie w Zwierzyńcu w ramach projektu „Organizacja wypoczynku wakacyjnego, połączonego z oddziaływaniem socjoterapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemem uzależnień”;
- zorganizowano w szkołach zajęcia socjoterapeutyczne i profilaktyczne dla dzieci z grup ryzyka;
- zorganizowano szkolenia dla GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, radnych oraz opiekunów zajęć socjoterapeutycznych i profilaktycznych pn. „W trosce o zdrowie rodziny – edukacja i profilaktyka FASD” oraz szkolenie dla sprzedawców pn. „Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w prawie i praktyce”.

8. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.

Gmina Raszków posiada bazę oświatową, na którą składają się: 2 przedszkola, 6 szkół podstawowych i 2 szkoły filialne. Dane szczegółowe na temat działających w gminie placówek oświatowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Placówki oświatowe w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Szkoła Podstawowa im. Arkadego Fiedlera i Armii Krajowej w Raszkowie z siedzibą w Pogrzebówie	Pogrzebów 1a, 63-440 Raszków
Szkoła Podstawowa im. Danuty Siedzikówny ps. „Inka” w Bieganinie	Bieganin 27, 63-440 Raszków
w tym: Szkoła Filialna w Grudzielcu	Grudzielec, 63-440 Raszków
Szkoła Podstawowa im. Powstania Wielkopolskiego w Jankowie Zaleśnym	Janków Zaleśny 77, 63-440 Raszków
Zespół Szkół im. Orła Białego w Korytach w tym: Szkoła Filialna w Korytnicy	Koryta 66b, 63-440 Raszków
Szkoła Podstawowa w Ligocie	ul. Kaliska 2, 63-440 Raszków
Szkoła Podstawowa im. św. Jana Pawła II w Radłowie	ul. Wiejska 52, 63-440 Raszków
Publiczne Przedszkole „Smerfy”	ul. Kościelna 1, 63-440 Raszków
w tym: Filia w Przybysławicach	Przybysławice 66, 63-440 Raszków
Publiczne Przedszkole w Korytnicy	Korytnica 24, 63-440 Raszków

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Raszków.

W roku szkolnym 2021/2022 do przedszkoli uczęszczało 422 dzieci, nad którymi opiekę sprawowało 11 nauczycieli, w szkołach podstawowych naukę pobierało 953 uczniów, a ich kadra pedagogiczna liczyła 148 nauczycieli.

Na terenie gminy funkcjonuje także placówka świadcząca opiekę nad dziećmi do lat 3. Jest to Klub Dziecięcy „Baśniowa Kraina” w Raszkowie (ul. Kościelna 3, 63-440 Raszków). W roku szkolnym 2021/2022 opiekę znalazło w nim 16 dzieci, nad którymi pieczę sprawowało 2 opiekunów. Warto dodać, że według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 liczba dzieci w wieku do lat 3. w gminie po wzroście w 2020 r., rok później znacznie spadła (519 w 2019 r., 533 w 2020 r., 414 w 2021 r.).

9. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Raszkowie, którego podstawowym celem działalności jest upowszechnianie kultury i integracja społeczności lokalnej, jest jednym z głównych ośrodków życia kulturalno-oświatowego i rekreacyjnego

w gminie. Placówka realizuje swoje zadania poprzez: organizowanie czasu wolnego (zabawy, festyny, koncerty, przedstawienia teatralne, wystawy, zajęcia aerobiku), rozwijanie zainteresowań poprzez prowadzenie kółek zainteresowań (wokalne, teatralne, taneczne, plastyczne, kulinarne, szachowe, śpiew chórally, gra na instrumentach muzycznych), organizowanie uroczystości związanych ze świętami narodowymi, rocznicami oraz imprez kultywujących tradycje regionalne, zapewnienie miejsca do zabaw i rekreacji dla dzieci i młodzieży, organizowanie zajęć animacyjno-rekreacyjnych dla dzieci w okresie wakacji i ferii oraz pomoc w działalności Klubu Seniora, Biura Kombatantów oraz Towarzystwa Miłośników Ziemi Raszkowskiej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. Ośrodek zorganizował 5 imprez kulturalnych, w których wzięło udział 1.559 osób.

Z dużym powodzeniem i artystycznymi sukcesami funkcjonują w gminie zespoły. Są to: Zespoły muzyki dawnej „Effascinato”, „Invictus”, „Tibia Fortis” i „Laudis Venti”, Chór Towarzystwo Śpiewu, Zespół wokalny „Trema”, Zespół ludowy „Swojacy”, Zespół ludowy „Głogowianie”, Zespół folklorystyczny „Jankowianie Zaleśni”, Teatr „Trzy Po Trzy”, Teatr dziecięcy „Igraszka”, Zespoły taneczne „Duet” i „Puls”.

Działalność kulturalną w gminie prowadzi także Raszkowska Biblioteka Publiczna im. Adama Mickiewicza i jej 2 filie – w Ligocie i Grudzielcu Nowym. Obok podstawowej działalności placówka prowadzi działania kulturalno-oświatowe i promocyjne, organizując m.in. wystawy, spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, konkursy, imprezy okolicznościowe, uczestniczy w ogólnopolskich akcjach, jak Tydzień Bibliotek, Mała książka – wielki człowiek, Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich, Światowy Dzień Poezji. W Bibliotece działa Raszkowski Dyskusyjny Klub Książki oraz Młodzieżowy Dyskusyjny Klub Książki.

W 2021 r. księgozbiór Biblioteki wraz z filiami liczył 62.195 woluminów, liczba czytelników wyniosła 1.225, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz 37.042 woluminy. Placówka umożliwiała czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet; na jej wyposażeniu było 6 komputerów, w tym 2 dostępne dla czytelników.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych w gminie.

Tabela 17. Placówki kulturalne w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Raszkowie	ul. Koźmińska 8, 63-440 Raszków
Raszkowska Biblioteka Publiczna im. Adama Mickiewicza w Raszkowie	ul. Koźmińska 8, 63-440 Raszków
w tym: Filia RBP w Grudzielecu Nowym	Grudzielec Nowy, 63-440 Raszków
Filia RBP w Ligocie	ul. Krotoszyńska 2, 63-440 Ligota

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Raszków.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna, na którą składają się: hala widowiskowo-sportowa, boiska, obiekty rekreacyjne i otwarte strefy aktywności. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

nazwa obiektu	adres obiektu
Hala widowiskowo-sportowa	Pogrzybów 1a, 63-440 Raszków
Boisko sportowe	ul. Jarocińska, 63-440 Raszków
Boiska „Orlik	63-440 Raszków
Zalew „Kąpielka”	Pogrzybów, 63-440 Raszków
Mini ZOO	63-440 Raszków
Otwarta Strefa Aktywności w Raszkowie	63-440 Raszków
Otwarta Strefa Aktywności w Korytach	Koryta, 63-440 Raszków
Place zabaw	63-440 Raszków

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Raszków.

Do najważniejszych imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych w gminie należą: Dożynki gminne, Raszkowskie Spotkania Muzyczne, „Mikrofonik” – Wielkopolski Konkurs Piosenki, festyny na powitanie i pożegnanie lata, a także Cross Fiedlera, Mistrzostwa Polski Szkółek Kolarskich i turnieje tenisowe.

Gmina Raszków posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój różnych form wypoczynku i rekreacji. Dużą popularnością cieszą się zalew „Kąpielka” oraz ścieżki rowerowe i krajoznawcze, ze szczególnym uwzględnieniem questu „Tajemne ruiny i podziemne przejścia”; na jego trasie znajdują się ruiny XVII-wiecznej kaplicy loretańskiej, cmentarz poewangelicki, cmentarz katolicki z jego zabytkowymi nagrobkami, dawna karczma, dawna remiza strażacka, dolina rzeki Ołobok i gniazdo bociana białego. Do atrakcji gminy należy także Zespół pałacowo-parkowy w Bugaju, Pałac Karnkowskich, Niemojowskich w Przybysławicach.

10. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA

Ekonomia społeczna i solidarna to sfera będąca przejawem społeczeństwa obywatelskiego, w której działalność ekonomiczna i pożytku publicznego służy realizacji celów społecznych. Należą do nich: zatrudnianie i reintegracja osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zagrożonych wykluczeniem społecznym (w szczególności osób z niepełnosprawnością, bezrobotnych oraz seniorów), wspieranie podmiotowości i samodzielności tych osób oraz odbudowa ich zdolności do pełniejszego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym, a także działalność na rzecz rozwoju lokalnego.

Cele ekonomii społecznej i solidarnej realizowane są przez podmioty ekonomii społecznej, do których zalicza się:

- przedsiębiorstwa społeczne (np. spółdzielnie socjalne), które zatrudniają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
- jednostki reintegracyjne (m.in. zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej czy centra integracji społecznej, których głównym celem jest ponowna integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- podmioty działające w sferze pożytku publicznego – organizacje pozarządowe oraz podmioty sfery gospodarczej utworzone w związku z realizacją celu społecznego – spółki non-profit i spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie np. inwalidów i niewidomych.

W gminie Raszków funkcjonuje kilkadziesiąt podmiotów ekonomii społecznej. Są to organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy podejmuje wspólne działania na podstawie uchwalanego corocznie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Celem głównym współpracy jest polepszenie jakości życia mieszkańców gminy poprzez efektywną współpracę samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie podmiotów ekonomii społecznej. Uwzględniają one m.in. informacje na temat obszarów i odbiorców ich działań, które określają ich zdolności do realizacji usług społecznych, w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Tabela 19. Podmioty ekonomii społecznej w gminie

nazwa i adres organizacji	obszary działań	odbiorcy działań
Towarzystwo Miłośników Ziemi Raszkowskiej w Raszkowie 63-440 Raszków	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Wsi Moszczanka i Skrzebowa 63-440 Moszczanka 68	kultura, sztuka, tradycja; ochrona zdrowia; działalność międzynarodowa	społeczność lokalna; osoby starsze, kombatancki
Kurkowe Bractwo Strzeleckie im. Księdza Kazimierza Jagielskiego w Raszkowie ul. Koźmińska 8, 63-440 Raszków	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Kulturalne „Towarzystwo Śpiewu w Raszkowie” ul. Koźmińska 8, 63-440 Raszków	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Towarzystwo Przyjaciół Kościoła Parafialnego w Pogrzybowie 63-440 Przybysławice 64	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Stowarzyszenie „Razem łatwiej” ul. Koźmińska 8, 63-440 Raszków		
Miejsko-Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Raszkowie ul. Koźmińska 8, 63-440 Raszków	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Ludowy Klub Sportowy „Raszkowianka” ul. Jarocińska 19B, 63-440 Raszków	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Klub Sportowy „Volley Raszków” ul. Jarocińska 26A, 63-440 Raszków	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Ludowy Kolarski Klub Sportowy w Raszkowie ul. Jarocińska 19B, 63-440 Raszków	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Raszkowski Ludowy Klub Tenisa Stołowego Ochman w Raszkowie ul. Pleszewska 28, 63-440 Raszków	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Ostrovia Speedway Fans Rynek 10, 63-440 Raszków	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Kick-Boxing Club Raszków 63-440 Przybysławice 9	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Raszkowskie Towarzystwo Wędkarskie ul. Koźmińska 8, 63-440 Raszków	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna

Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Raszkowie ul. Jarocińska 19B, 63-440 Raszków	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Kolarki” w Raszkowie Rynek 1, 63-440 Raszków	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci i młodzież
Koło Gospodyń Wiejskich w Raszkowie ul. Koźmińska 8, 63-440 Raszków	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Bieganinie 63-440 Raszków	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Grudzielcu 63-440 Raszków	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Jankowie Zalesnym 63-440 Raszków	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Jaskółkach 63-440 Raszków	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Korytnicy 63-440 Raszków	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Moszczance 63-440 Raszków	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Niemojewcu 63-440 Raszków	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Pogrzybowie 63-440 Raszków	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Przybysławicach 63-440 Raszków	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Walentynowie 63-440 Raszków	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Ochotnicza Straż Pożarna w Raszkowie ul. Koźmińska 7, 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Bieganinie 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Bugaju 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Drogosławiu 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Głogowie 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna

Ochotnicza Straż Pożarna w Grudzielcu Nowym 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Jankowie Zaleśnym 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Jaskółkach 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Korytnicy 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Ligocie 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Moszczance 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Niemojewcu 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Przybysławicach 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Radłowie ul. Wiejska 53, 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Rąbczynie 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Sulisławie 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Szczurowicach 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Walentynowie 63-440 Raszków	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna

Źródło danych: Urząd Gminy i Miasta Raszków.

Na 2023 r. gmina Raszków zaplanowała zlecenie w trybach, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie dotyczących m.in.: upowszechniania kultury fizycznej i sportu, szkolenia dzieci i młodzieży oraz organizowania imprez sportowych takich jak gry zespołowe i turnieje.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Raszków czuwa Komenda Powiatowa Policji w Ostrowie Wielkopolskim, a bezpośrednie czynności policyjne wykonują funkcjonariusze Komisariatu Policji w Raszkowie (ul. Ostrowska 26, 63-440 Raszków). Według jego danych, w 2021 r. na terenie gminy Raszków stwierdzono 15 przestępstw, a liczba ujawnionych sprawców wyniosła 9 osób. Wśród stwierdzonych przestępstw dominowały kradzieże mienia (7) i uszkodzenia mienia (5) w tym kradzieże z włamaniem. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż sprawcami przestępstw w gminie byli głównie ludzie młodzi – najmłodszy miał od 17 do 19 lat.

Dane szczegółowe na temat przestępstw popełnionych w gminie w 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Przestępczość w gminie w 2021 r.

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw (wykrytych)	liczba ujawnionych sprawców	wiek sprawców
kradzież mienia	7 (2)	2	27, 34 lata
kradzież z włamaniem	2 (0)	0	-
uszkodzenie mienia	5 (2)	4	17, 18, 19, 24 lata
uszkodzenie ciała	1 (1)	1	26 lat
posiadanie narkotyków	2 (2)	2	19, 26 lat

Źródło: Komisariat Policji w Raszkowie.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie obejmuje wsparciem osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W 2019 r. z tego powodu z pomocy społecznej w gminie skorzystały 3 rodziny, w kolejnym roku – 5 rodzin a w 2021 r. były to 3 rodziny.

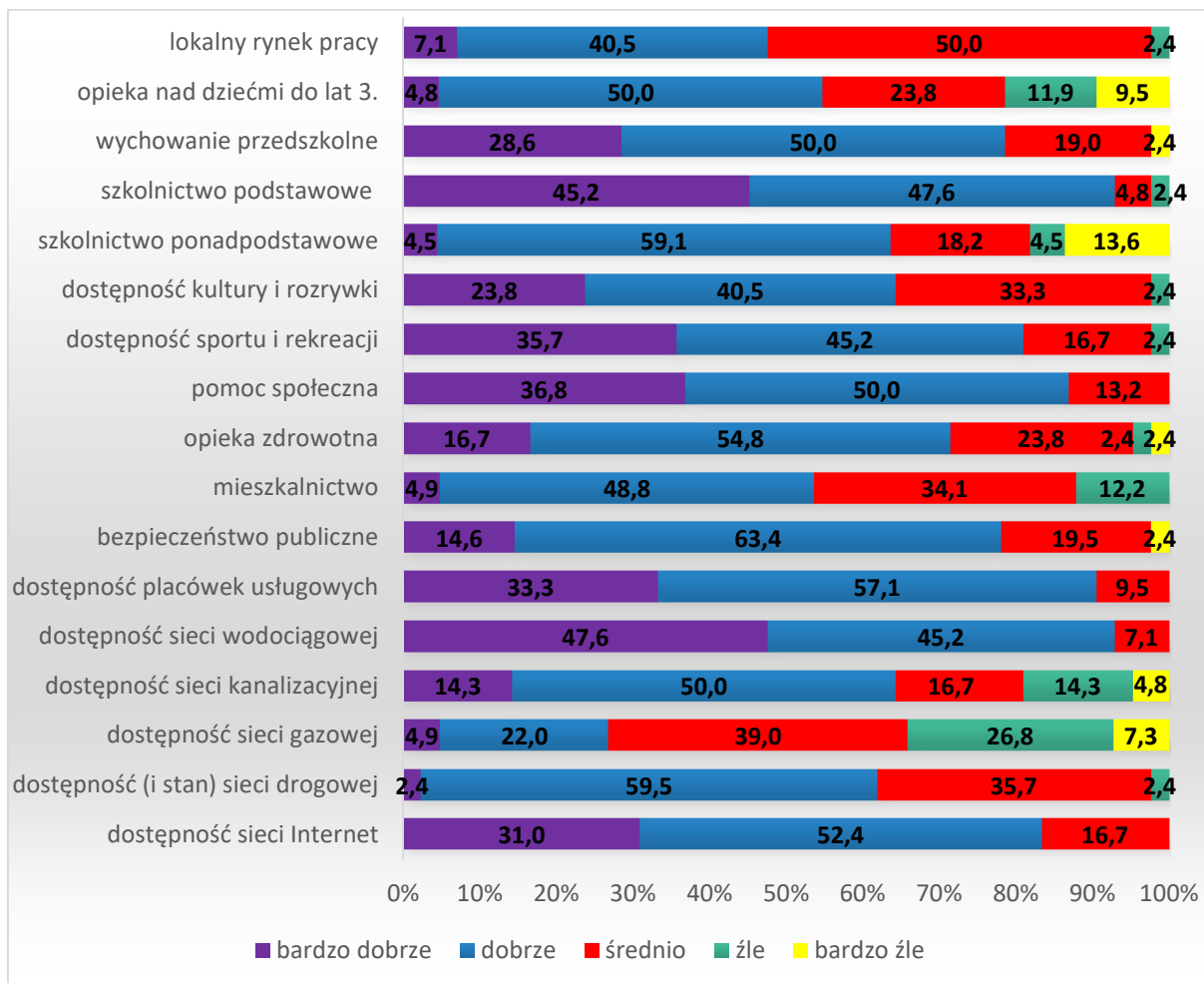
Istotne dla mieszkańców jest także bezpieczeństwo pożarowe. Na terenie gminy Raszków ochronę przeciwpożarową zapewnia 18 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach: Bieganin, Bugaj, Drogosław, Głogowa, Grudzielec Nowy, Janków Zaleśny, Jaskółki, Korytnica, Ligota, Moszczanka, Niemojewiec, Przybysławice, Radłów, Raszków, Rąbczyn, Sulisław, Szczurawice i Walentynów. Spośród tych jednostek, OSP Raszków jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Siedem jednostek OSP wyposażonych jest w średnie samochody ratowniczo-gaśnicze, kolejnych pięć jednostek posiada lekkie samochody. Wszystkie jednostki są wyposażone w sprzęt niezbędny do prowadzenia działań ratowniczych. Ochotnicze Straże Pożarne w mieście i gminie zrzeszają 977 członków, w tym 71 kobiet.

12. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Raszków posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiety, którą skierowano do mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza i jego Zastępcy, Skarbnika, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy i Miasta, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, w tym placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, podmiotów ekonomii społecznej i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 42 wypełnione anonimowo ankiety.

W pierwszym pytaniu poproszono ankietowanych o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Warunki życia w gminie

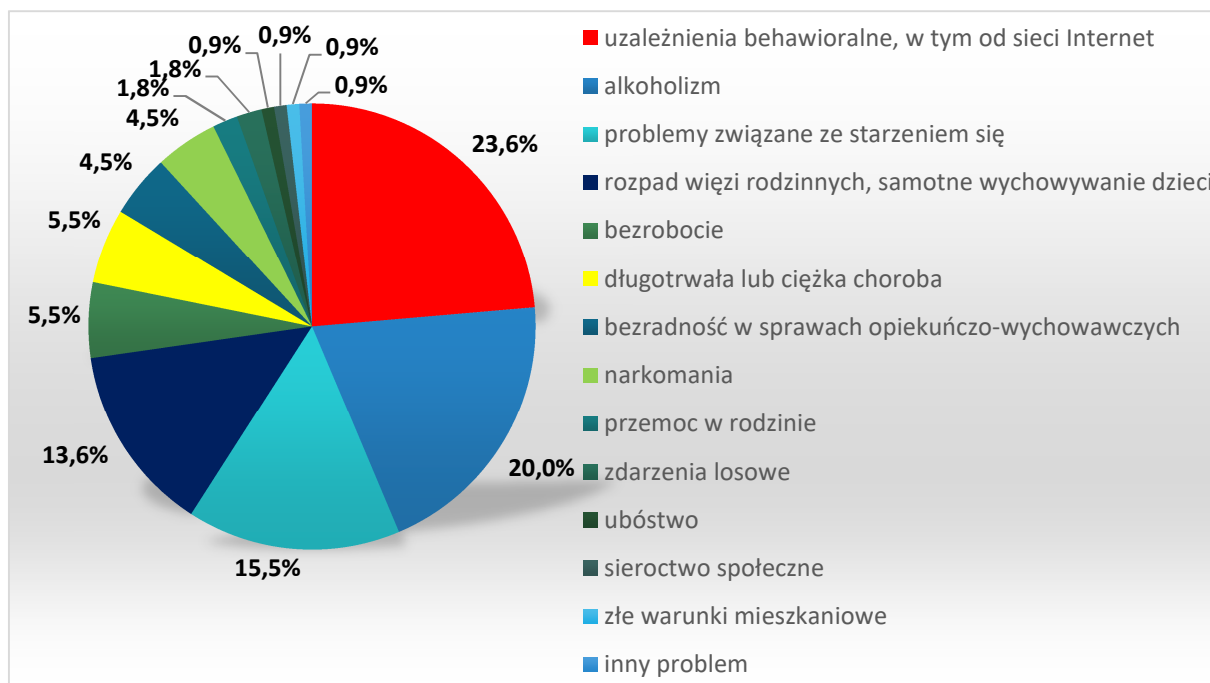
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostępność sieci wodociągowej i szkolnictwa podstawowego (łącznie po 92,8% ocen dobrych i bardzo dobrych), placówek usługowych (w sumie 90,4% ocen dobrych i bardzo dobrych), pomoc społeczną (łącznie 86,8% ocen dobrych i bardzo dobrych), dostęp do sieci Internet (w sumie 83,4% ocen dobrych i bardzo dobrych), sportu i rekreacji (łącznie 80,9% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz wychowania przedszkolnego (w sumie 78,6% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz stanu bezpieczeństwa publicznego (łącznie 78% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej badani ocenili z kolei dostępność sieci gazowej (w sumie 34,1% ocen złych i bardzo złych) oraz opieki nad dziećmi do lat 3. (łącznie 21,4% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 20. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

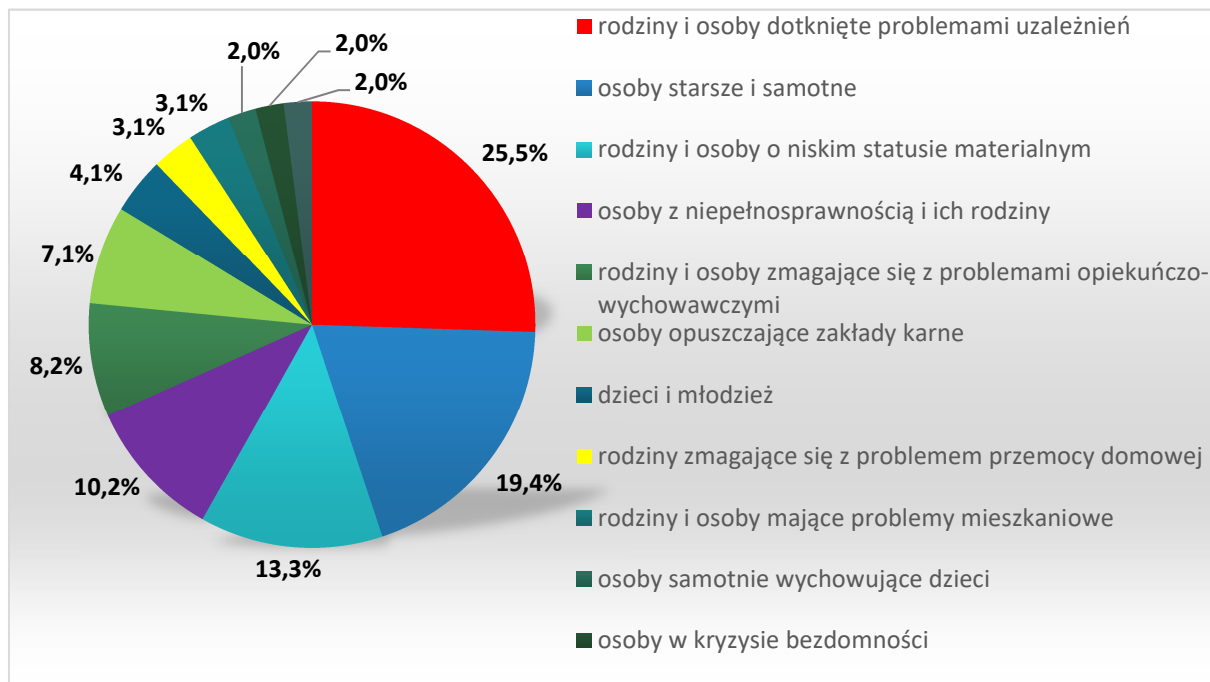


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci uznali uzależnienia behawioralne, w tym od sieci Internet, komputera i telefonu (23,6%), alkoholizm (20%), a także problemy związane ze starzeniem się (15,5%) oraz rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (13,6%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

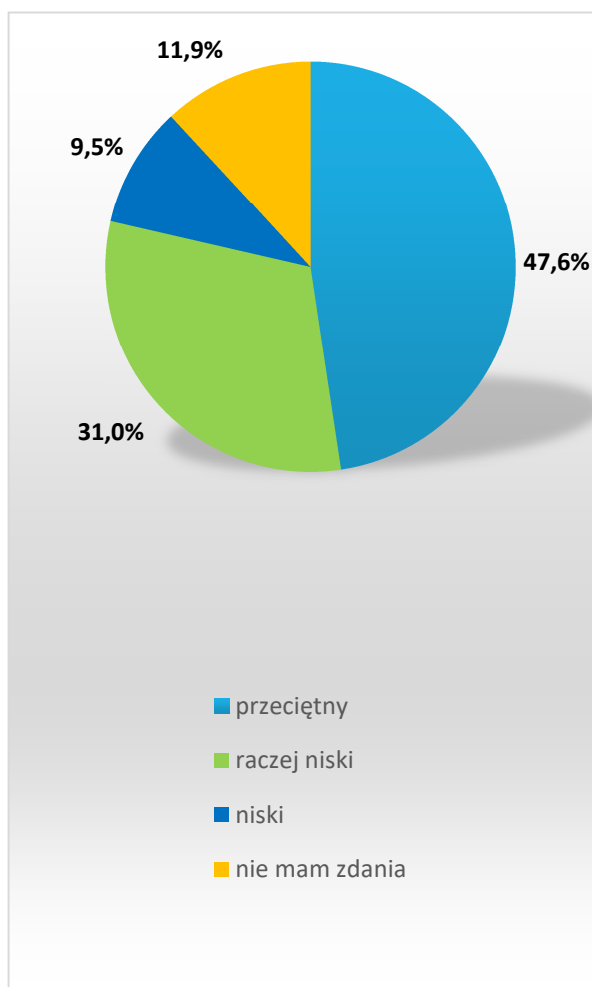


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

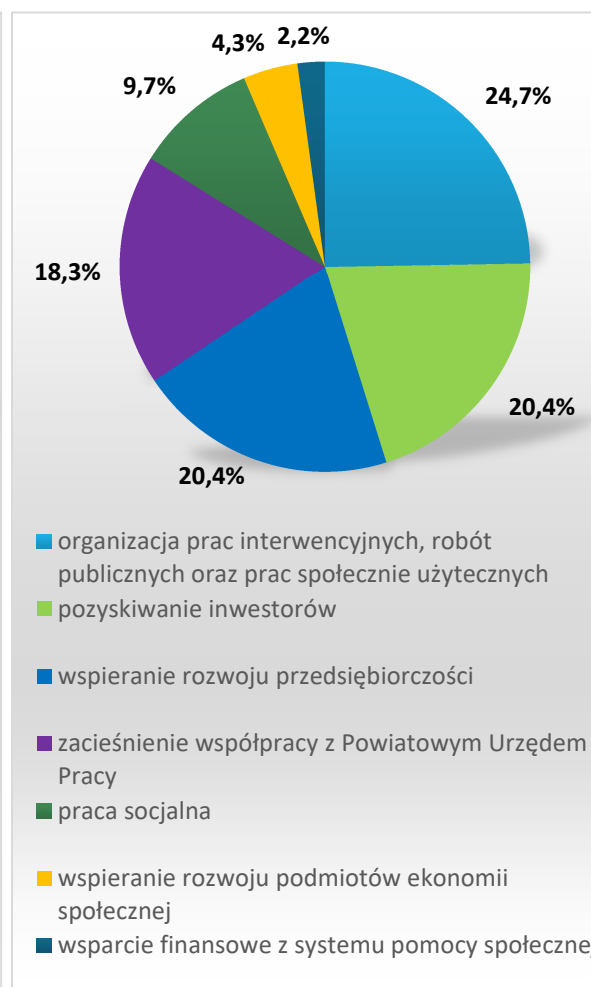
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (25,5%), osoby starsze i samotne (19,4%), rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (13,3%) oraz osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny (10,2%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 22. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?



Wykres 23. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?



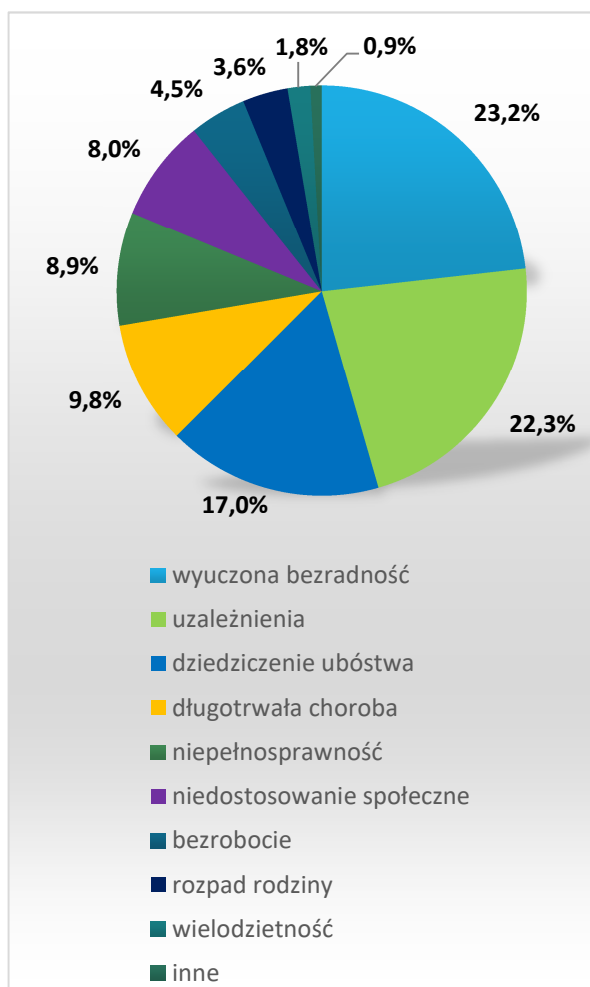
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Blisko połowa ankietowanych (47,6%) stwierdziło, że poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie zdaniem łącznie 40,5% respondentów jest on raczej niski lub niski.

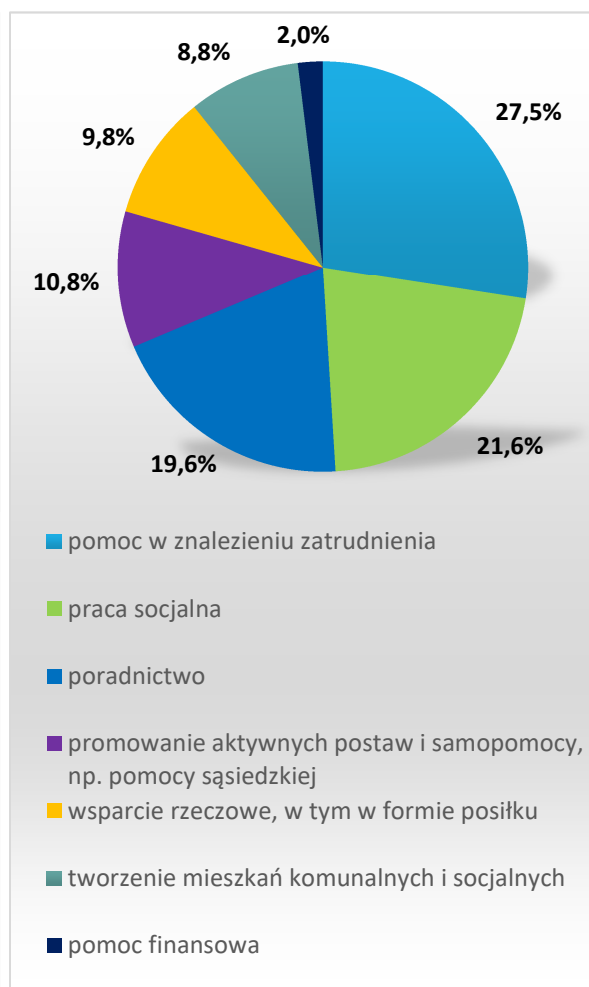
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, badani najczęściej wymieniali: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (24,7%), pozyskiwanie inwestorów i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (po 20,4%) oraz zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń; 18,3%).

W odpowiedzi na następujące pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 24. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?



Wykres 25. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?



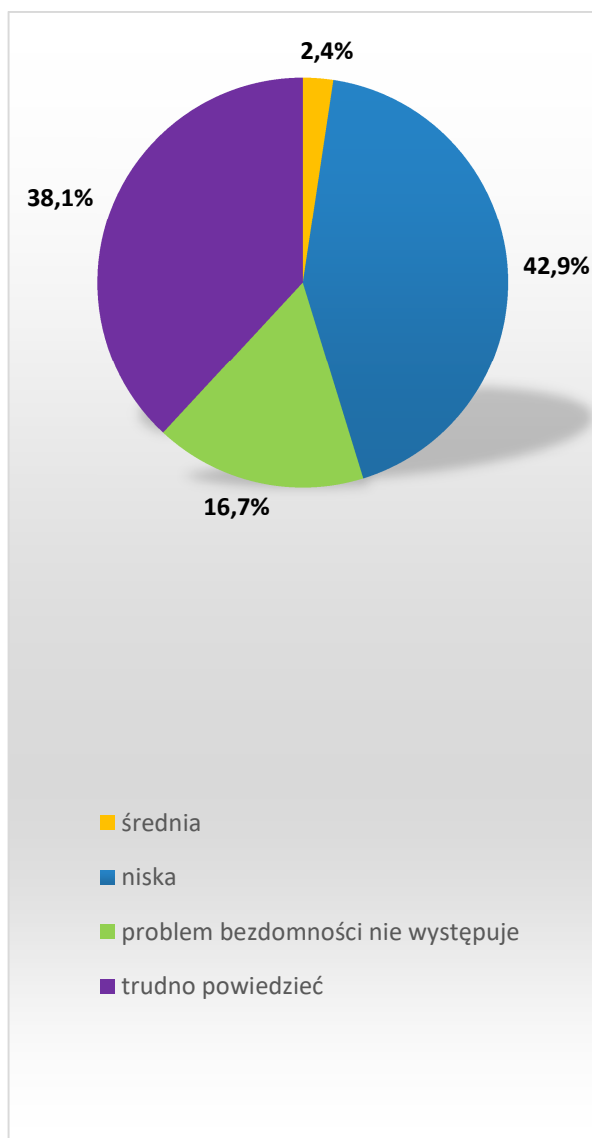
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali wyuczoną bezradność (23,2%), uzależnienia (22,3%) oraz dziedziczenie ubóstwa (17%).

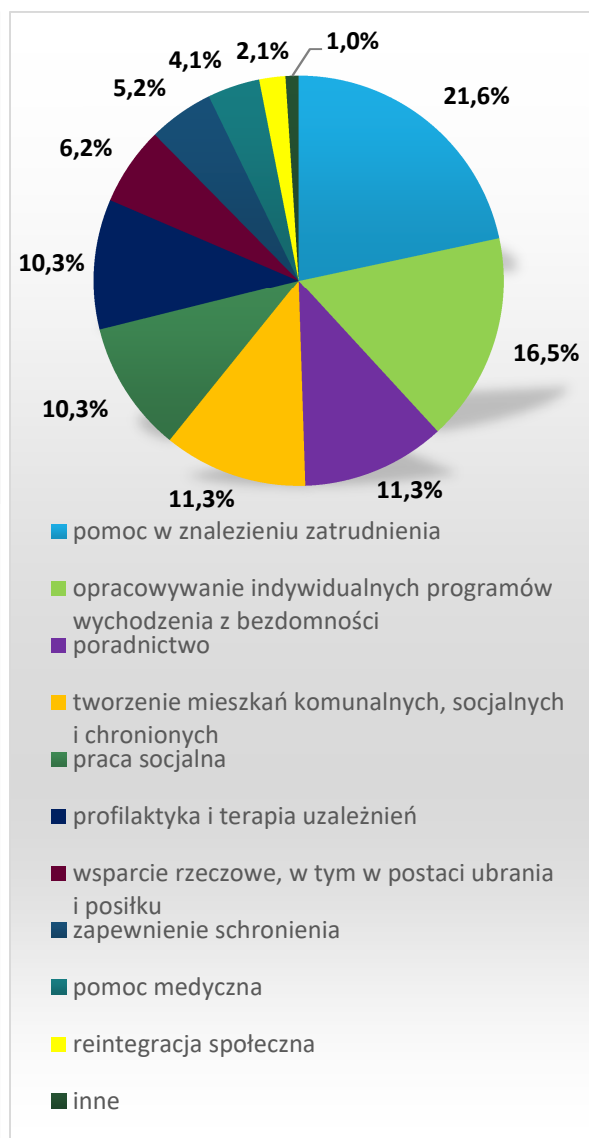
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (27,5%), prowadzić pracę socjalną (21,6%) i poradnictwo (19,6%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 26. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?



Wykres 27. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?



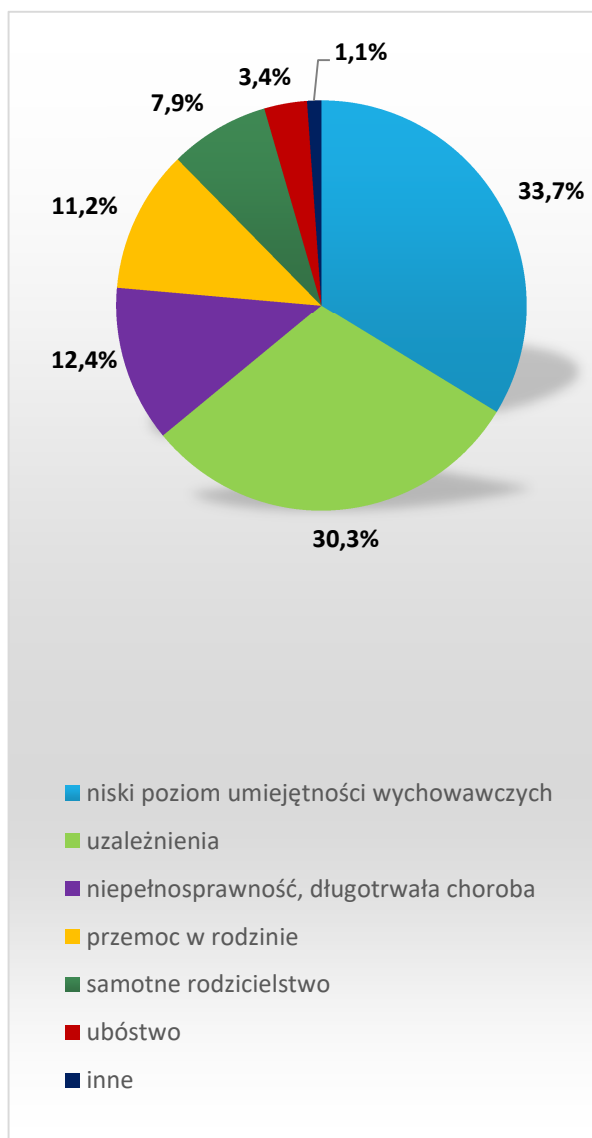
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (42,9%) stwierdziło, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 38,1% ankietowanych nie miało na ten temat zdania, a 16,7% respondentów odpowiedziało, że problem bezdomności nie występuje w gminie.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (21,6%) i opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (16,5%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 28. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie



Wykres 29. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?



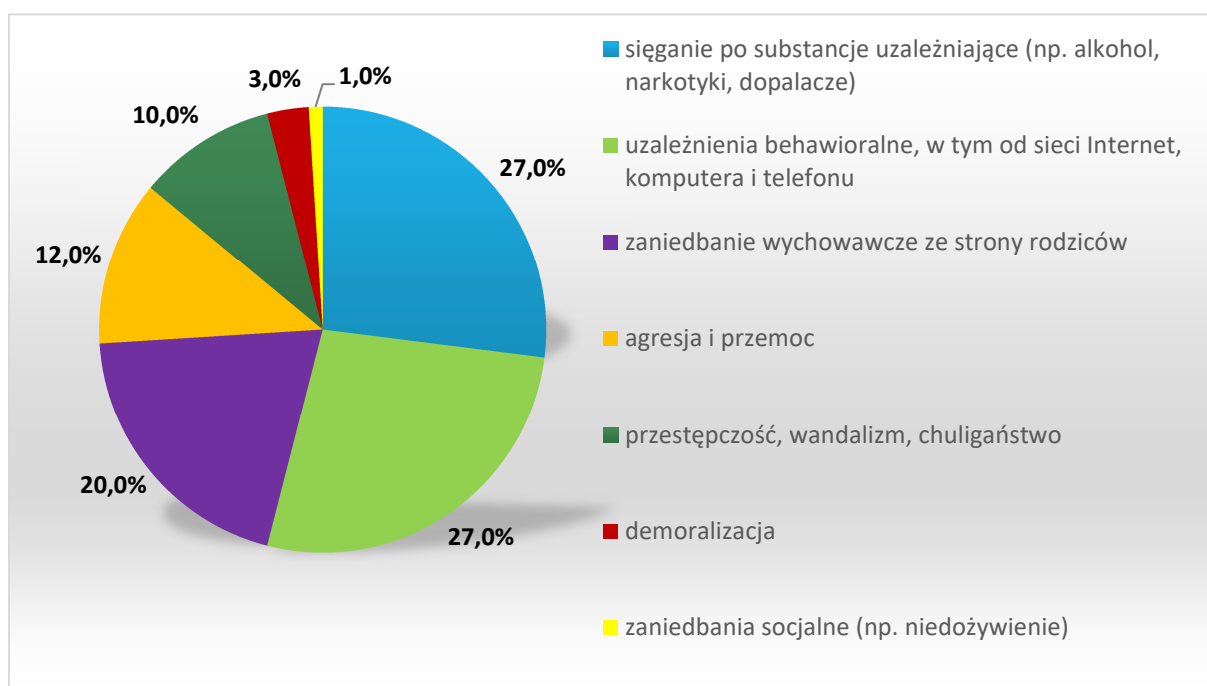
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie są niski poziom umiejętności wychowawczych (33,7%) oraz uzależnienia (30,3%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali zwiększenie dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (18%), ułatwienie dostępu do poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (15,3%), udzielenie wsparcia ze strony asystenta rodziny i pomocy w znalezieniu zatrudnienia oraz prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (po 13,5%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

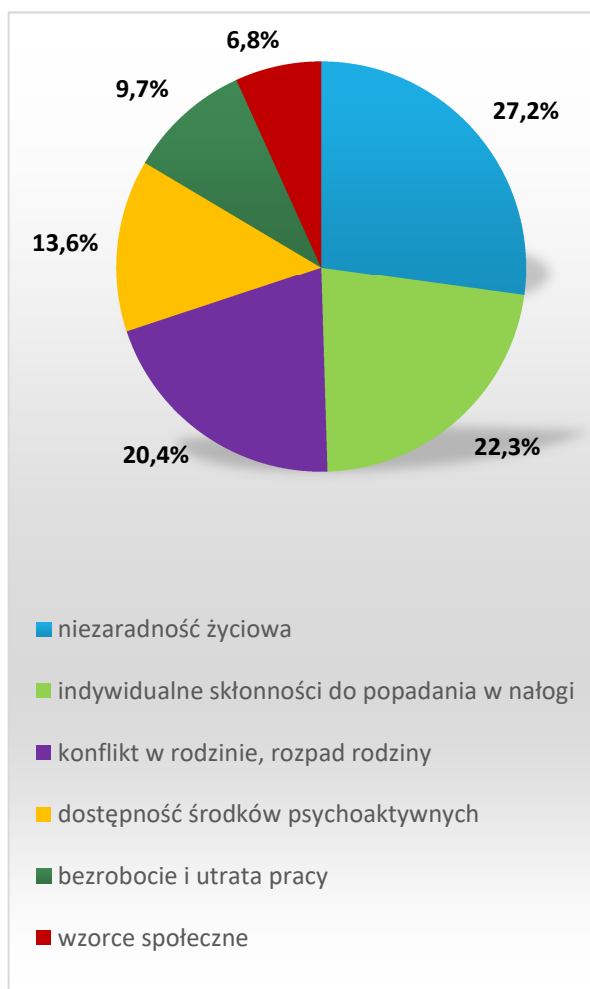


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

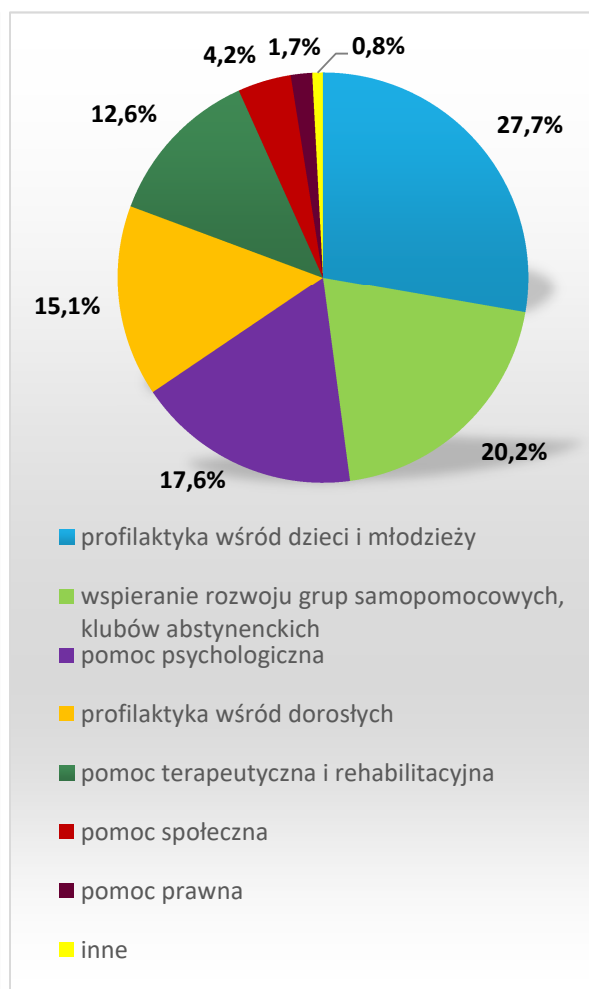
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze, oraz uzależnienia behawioralne, w tym od sieci Internet, komputera i telefonu (po 27%), a także zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców (20%).

W następujących pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 31. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy



Wykres 32. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

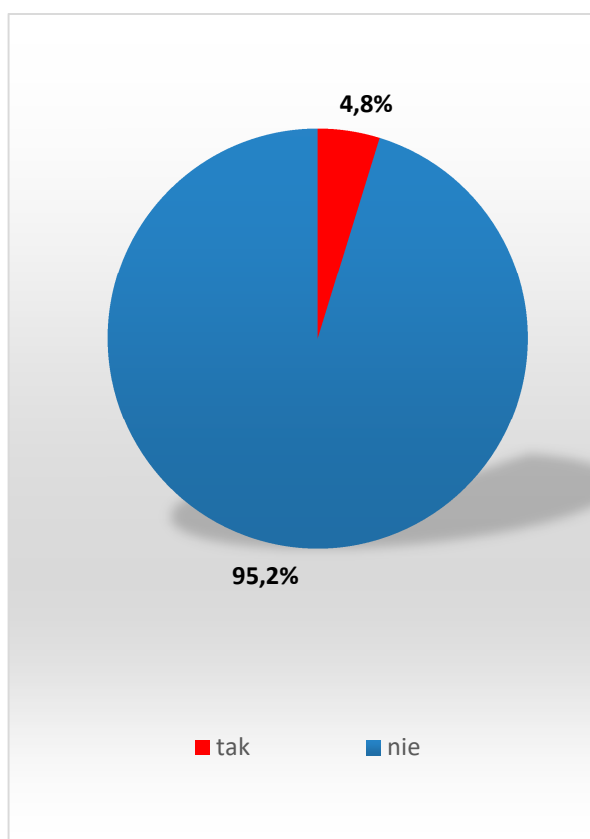
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (27,2%), indywidualne skłonności do popadania w nałogi (22,3%) oraz konflikt w rodzinie i rozpad rodziny (20,4%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (27,7%), wspieraniu rozwoju grup samopomocowych (np. AA i Al-Anon , klubów abstynenckich – 20,2%), zapewnieniu dostępu do

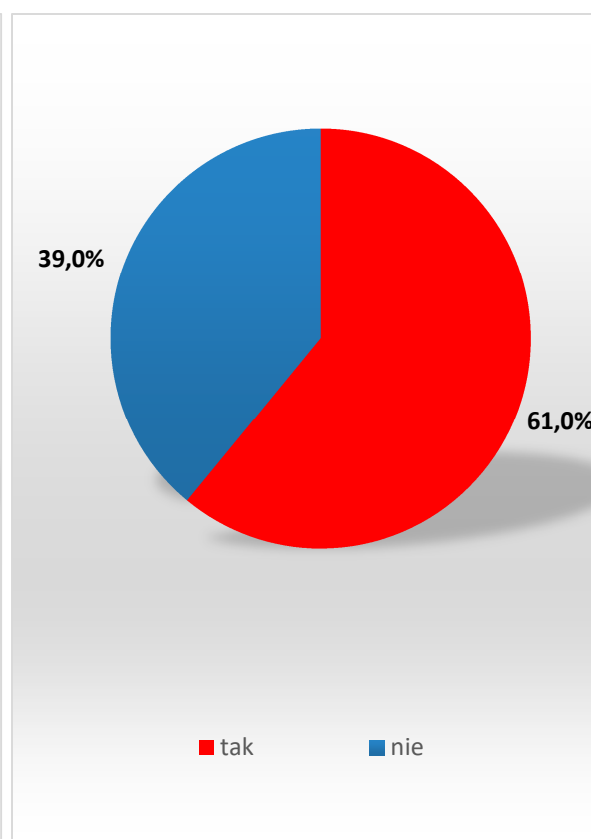
wsparcia psychologa (17,6%) oraz prowadzeniu profilaktyki wśród dorosłych (15,1%),

Następnie zapytano badanych o doświadczenie i znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 33. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?



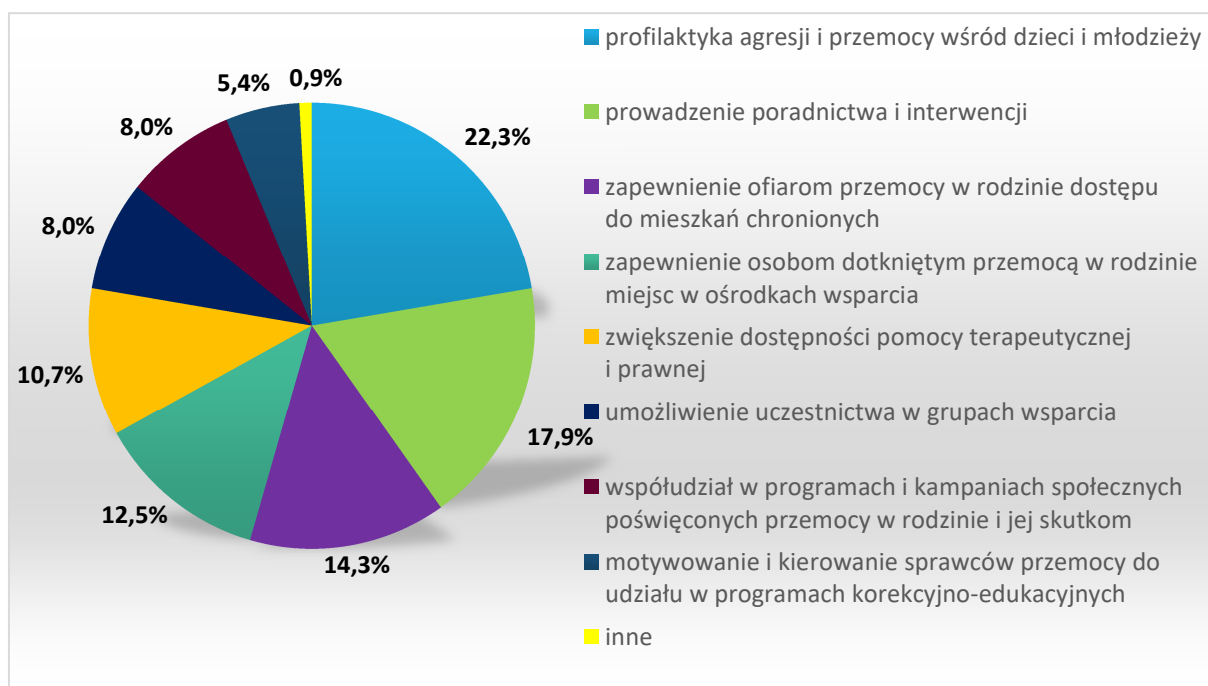
Wykres 34. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość badanych (95,2%) odpowiedziała, że nie doświadczyła przemocy. Jednocześnie 61% ankietowanych odpowiedziało, że słyszało o osobach w gminie, które doświadczyły tego problemu.

Wykres 35. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

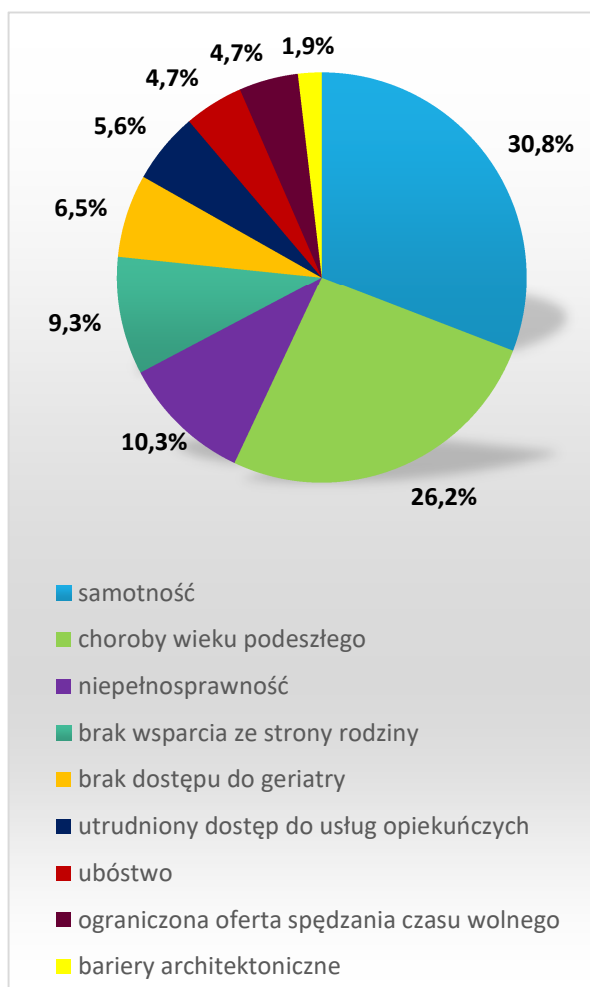


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

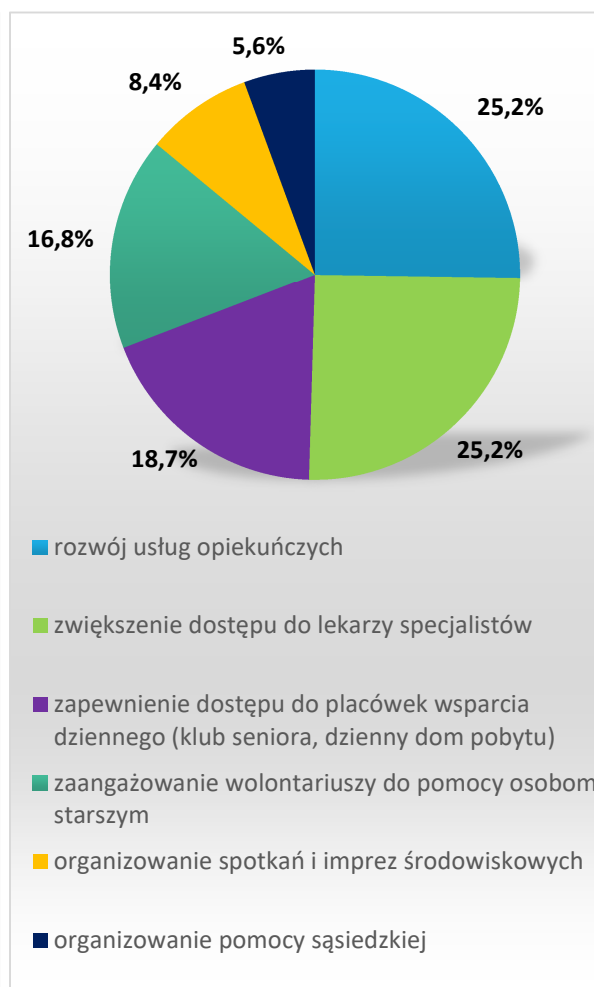
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (22,3%), poradnictwo i interwencje (17,9%) oraz zapewnić ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do mieszkań chronionych (14,3%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 36. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy



Wykres 37. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?



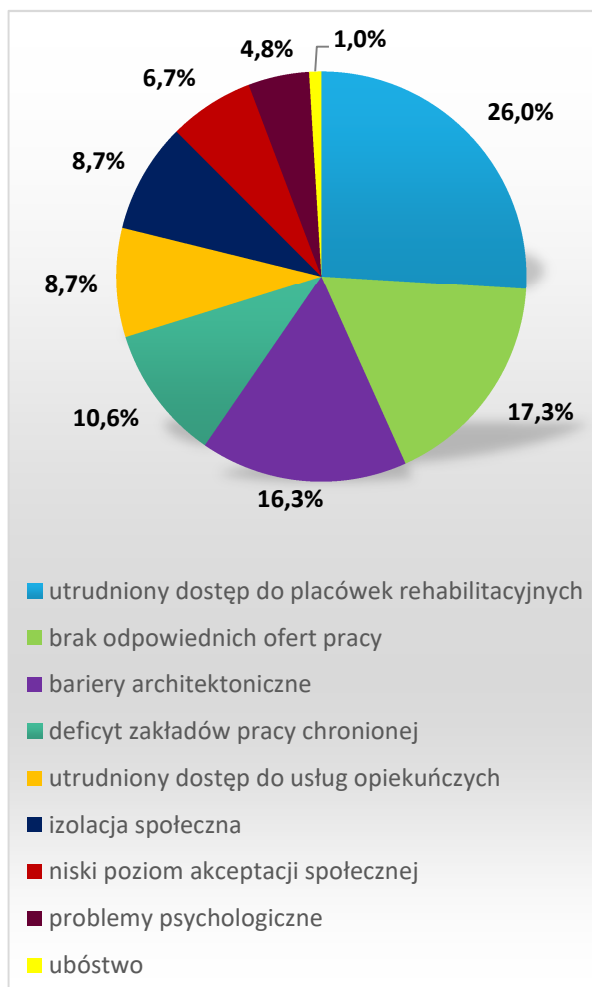
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są samotność (30,8%) i choroby wieku podeszłego (26,2%).

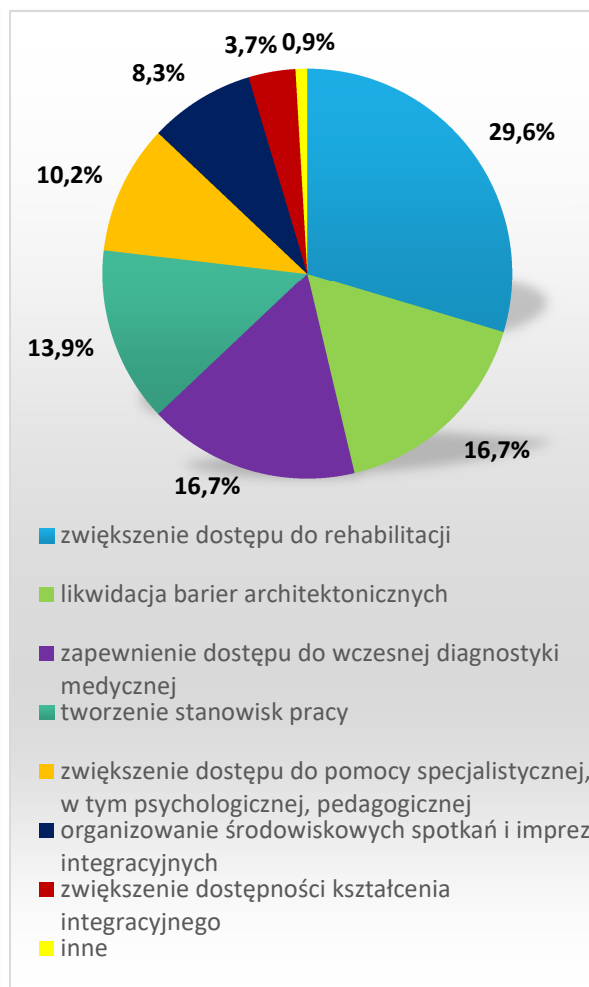
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: rozwój usług opiekuńczych i zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (po 25,2%), zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 18,7%) oraz zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (16,8%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 38. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy



Wykres 39. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?



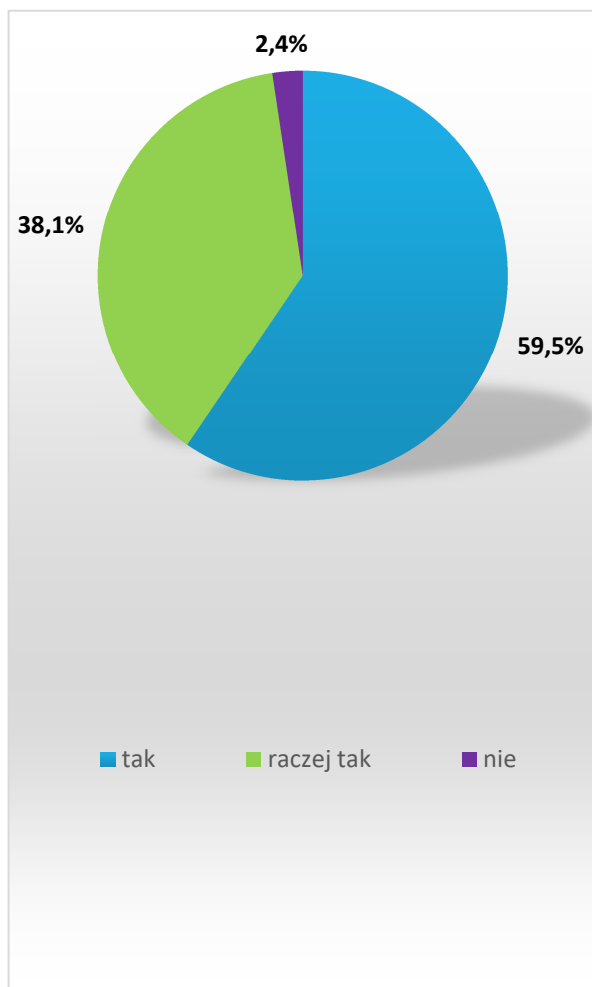
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (26%), brak odpowiednich ofert pracy (17,3%) oraz bariery architektoniczne (16,3%).

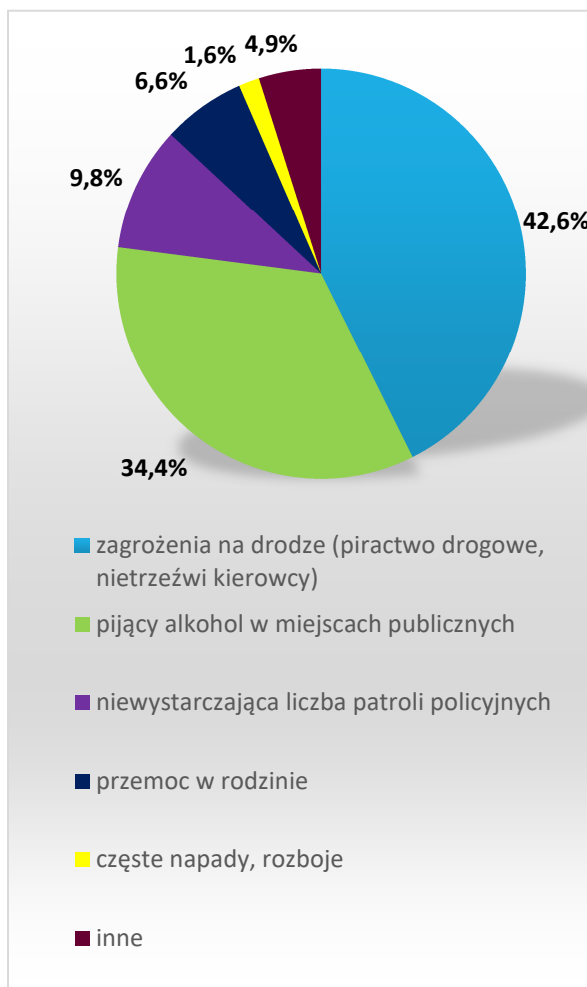
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (29,6%), likwidowaniu barier architektonicznych oraz zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (po 16,7%) oraz tworzeniu stanowisk pracy (13,9%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 40. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?



Wykres 41. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

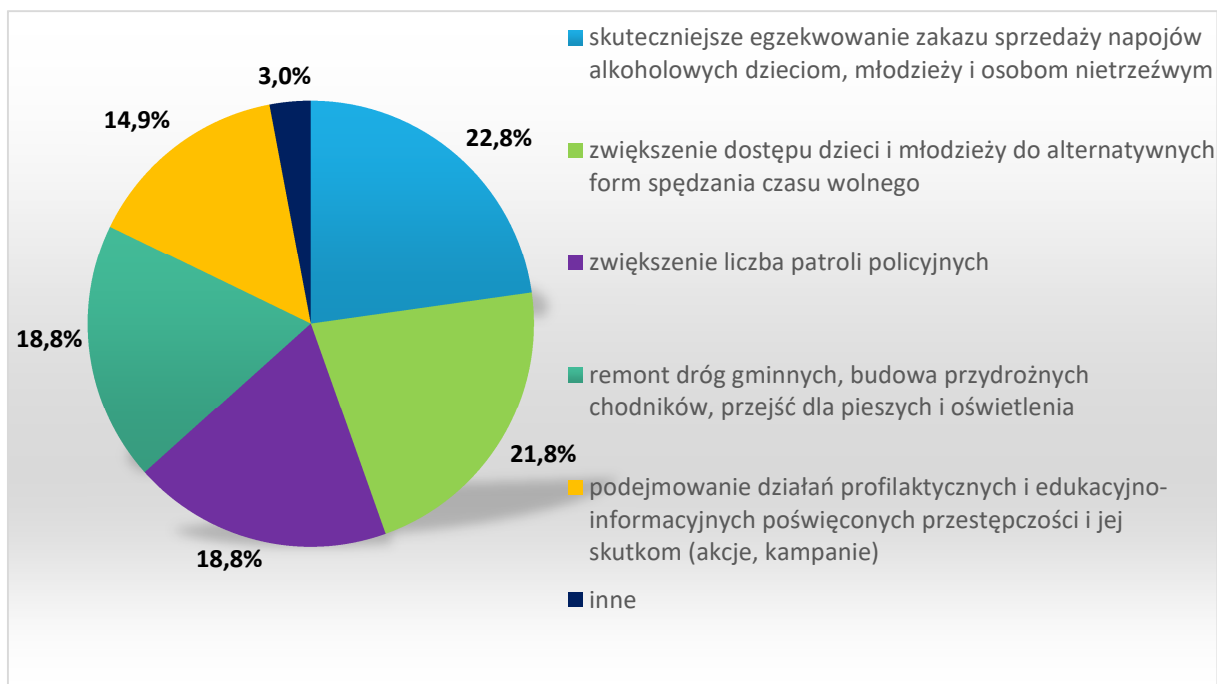


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 97,6%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie bądź raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Jedynie 2,4% badanych było odmiennego zdania.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 42,6%) oraz osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (34,4%).

Wykres 42. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłoby takie działania, jak: skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (22,8%), poszerzenie oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (21,8%), zwiększenie liczby patroli policyjnych oraz remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (po 18,8%)

13. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Tabela 21. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ świadczenie standaryzowanych usług na rzecz osób w kryzysie bezdomności ▪ zapewnianie rodzinom wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ dobre warunki do prowadzenia pracy socjalnej ▪ dobry dostęp do szkolnictwa podstawowego ▪ zapewnianie w gminie dostępu do kształcenia integracyjnego ▪ funkcjonowanie klubu dziecięcego ▪ oferowanie dzieciom i młodzieży różnorodnych form spędzania czasu wolnego ▪ działalność Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Raszkowskiej Biblioteki Publicznej z filiami ▪ dobra dostępność podstawowej opieki zdrowotnej ▪ działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego ▪ pomoc w ramach Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego-Informacyjnego dla osób i rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej ▪ szeroki wachlarz działań profilaktycznych, informacyjno-edukacyjnych i szkoleniowych w zakresie uzależnień i przemocy ▪ organizowanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ prowadzenie działań prozdrowotnych wśród osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zbyt mała liczba miejsc pracy w gminie ▪ niewystarczający dostęp rodzin do wsparcia specjalistycznego, w tym poradnictwa ▪ brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadpodstawowym ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych ▪ niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej ▪ niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej ▪ brak grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych i osób doznających przemocy domowej ▪ niewystarczająca liczba pracowników świadczących usługi osobom starszym i z niepełnosprawnością ▪ brak w gminie ośrodków wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnością ▪ utrudniony dostęp do opieki geriatrycznej ▪ istnienie barier utrudniających osobom z niepełnosprawnością codzienne życie, w tym architektonicznych ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej ▪ niewystarczający potencjał działającego w obszarze polityki społecznej sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie ▪ brak wolontariatu w gminie

- funkcjonowanie w gminie Klubu Senior+
- dostęp do rehabilitacji w gminie
- działalność w gminie kół gospodyń wiejskich
- dobrze wykwalifikowana i podnosząca kwalifikacje kadra MGOPS-u
- pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych, m.in. z programów rządowych, na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej
- podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej działającym w obszarze polityki społecznej oraz z przedstawicielami kościoła
- promowanie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ duży potencjał inwestorów w regionie ▪ aktywne poszukiwanie zatrudnienia przez osoby bezrobotne ▪ aktywna promocja gminy i jej walorów ▪ promowanie przedsiębiorczości ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, m.in. z funduszy unijnych ▪ ogólnopolskie programy wsparcia rodziny ▪ zmniejszające się przyzwolenie społeczne na przemoc ▪ rozwój budownictwa społecznego ▪ zwiększenie dostępu do wsparcia specjalistów ▪ rozwój oferty i infrastruktury służącej spędzaniu czasu wolnego ▪ rosnąca świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy domowej ▪ promowanie zdrowego stylu życia ▪ promowanie aktywnego starzenia się ▪ dostępność programów pozwalających na rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz zwiększenie aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zjawisko dziedziczenia bezrobocia ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ migracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym, w tym ludzi młodych i wykształconych, do większych ośrodków ▪ kryzys funkcji rodziny; osłabienie więzi rodzinnych i społecznych, rozpad rodzin ▪ ujemny przyrost naturalny ▪ wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej w gminie ▪ zwiększający się dostęp do środków psychoaktywnych ▪ rosnąca zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi ▪ zwiększający się udział osób starszych i z niepełnosprawnością w populacji gminy ▪ niezadowolający poziom życia osób starszych ▪ samotność i izolacja społeczna osób starszych i z niepełnosprawnością ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; zbyt duże obciążenie

- dobra dostępność domów pomocy społecznej
 - możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny
 - wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością
 - możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
 - rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym sektora pozarządowego oraz zacieśnianie z nim współpracy
 - dalsze pobudzanie aktywności społecznej
 - rozwój wolontariatu
- zadaniami samorządu gminy
 - bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej

14. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Raszków, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz rosnącą liczbę rodzin dysfunkcyjnych, co wymaga m.in. kontynuowania edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenia dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny, zwiększania dostępności opieki nad dziećmi do lat 3., a także zwiększania dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym tworzenia placówek wsparcia dziennego;
- zwiększenie dostępności pomocy i zwiększenie szans dla osób ubogich i pozostających bez pracy, m.in. poprzez zachęcanie do aktywnych postaw (poprzez pracę socjalną i poradnictwo), kontynuowanie działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących w gminie nowe miejsca pracy, poprawę warunków do inwestowania, wspieranie rozwoju firm już istniejących oraz rolnictwa i zmian w rolnictwie, propagowanie przedsiębiorczości oraz zwiększenia w gminie zasobów mieszkań

komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych, treningowych.

- zagrożenie problemami uzależnień i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej i prawnej oraz wspieranie działań mających na celu powołanie grup wsparcia dla osób z problemami uzależnień i przemocy domowej;
- wzrost udziału osób starszych w populacji gminy, co wymaga m.in. zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych), rehabilitacyjnych i medycznych, a także rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i z niepełnosprawnością, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania barier architektonicznych oraz udzielania wsparcia osobom z niepełnosprawnością w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- zaspokajanie w szerszym zakresie potrzeb zdrowotnych mieszkańców gminy, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- utrzymanie bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;
- zwiększanie kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym, m.in. poprzez profesjonalizację służb społecznych i rozwijanie infrastruktury socjalnej, a także wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2023-2030. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. **Poprawa kondycji rodzin oraz tworzenie warunków do rozwoju dzieci i młodzieży:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, wspieranie rodzin i osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej;
2. **Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie:** udzielanie pomocy osobom i rodzinom z problemami uzależnień i przemocy domowej, prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie oraz działań prozdrowotnych, zwiększenie dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich;
3. **Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania:** zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej, a także ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych;
4. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego:** profesjonalizacja i poszerzenie sektora pomocy społecznej w gminie, rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją Samorządu Gminy i Miasta Raszków w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 jest:

skuteczne przywracanie rodzinom zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju oraz aktywizowanie i integrowanie grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Poprawa kondycji rodzin oraz tworzenie warunków do rozwoju dzieci i młodzieży

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.
3. Wspieranie rodzin i osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
2. Zwiększenie, w razie konieczności, liczby asystentów rodziny.
3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników MGOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny.
4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia,

- ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
6. Zwiększenie w gminie dostępu do opieki przedszkolnej i opieki nad dziećmi do lat 3.
 7. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin.
 8. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży, m.in. poprzez rozwijanie służącej temu infrastruktury oraz zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy, organizowanie wypoczynku.
 9. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
 10. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
 11. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.
2. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym.

3. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych.
4. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, m.in. z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego.
5. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
6. Promowanie wśród bezrobotnych mieszkańców gminy samozatrudnienia oraz udzielanie informacji na temat możliwości pozyskania środków finansowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej.
7. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udział w realizacji programów aktywizacji i integracji osób bezrobotnych.
8. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia (podejmowanie współpracy w tym zakresie z ośrodkami wsparcia zapewniającymi schronienie).
9. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych, wspomaganych i treningowych.
10. Promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, dalsze pozyskiwanie nowych inwestorów, rozwijanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych, wspieranie i promowanie przedsiębiorczości w tym małej i średniej.
11. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.
12. Promowanie walorów turystycznych i wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji

w gminie, rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystyki.

13. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
14. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i w kryzysie bezdomności, a także z Kościołem.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Gminy i Miasta Raszków, Rada Gminy i Miasta Raszków, Urząd Gminy i Miasta Raszków, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Raszkowie, Rodzinny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Przybysławicach, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice wiejskie.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska poza gminą, podmioty lecznicze, specjaliści, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej udzielające pomocy rodzinom i dzieciom, zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i w kryzysie bezdomności, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, lepszy dostęp do opieki przedszkolnej i opieki nad dziećmi do lat 3., podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, zwiększenie dostępności kultury, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, dalszy wzrost aktywności gospodarczej w gminie, większa aktywność zawodowa mieszkańców gminy.

Cel strategiczny 2.:

Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej. zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie

Cele operacyjne:

1. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom z problemami uzależnień i przemocy domowej oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
2. Prowadzenie działań prozdrowotnych oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej, głównie specjalistycznej.
3. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia i ośrodkami interwencji kryzysowej funkcjonującymi poza gminą.
2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grup wsparcia dla osób z problemami uzależnień i doznających przemocy domowej.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
5. Kontynuowanie działalności Miejsko-Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej w Raszkowie.
6. W razie potrzeby utworzenie w gminie lokalu dla osób doznających przemocy domowej, zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie m.in. z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim.

7. Tworzenie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii, przemocy domowej i uzależnieniami behawioralnymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Wspieranie działań służących zwiększeniu dostępu mieszkańcom gminy do świadczeń zdrowotnych, w tym świadczeń specjalistycznych i opieki geriatrycznej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.
5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
2. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez budowę i remont dróg gminnych, budowę chodników i ścieżek rowerowych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Gminy i Miasta Raszków, Rada Gminy i Miasta Raszków, Urząd Gminy i Miasta Raszków, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Raszkowie, Rodzinny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Przybysławicach, Miejsko-Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Raszkowie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice wiejskie.

Partnerzy w realizacji:

Placówki ponadpodstawowe, podmioty lecznicze, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy domowej, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy domowej, lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą domową, obniżenie liczby przypadków przemocy domowej, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, wzrost zasobu wiedzy mieszkańców o przestępczości i jej skutkach, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Cele operacyjne

1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Informowanie osób starszych i z niepełnosprawnością o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach oraz przysługujących im prawach.
2. Udzielanie osobom starszym i z niepełnosprawnością wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.
3. Rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.
5. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i z niepełnosprawnością.
6. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością, np. „Opieka 75+”, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami”.
7. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnością – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach Klubu Senior+, gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z działającymi w gminie powiatowymi ośrodkami wsparcia, a także z organizacjami pozarządowymi.
8. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy dziennego domu pobytu.
9. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością oraz wykorzystujących ich potencjał.

10. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
11. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, m.in. z podmiotami leczniczymi, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami aktywności zawodowej, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.
12. Rozwój wolontariatu na rzecz wspierania osób starszych i niepełnosprawnych w codziennym życiu.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Gminy i Miasta Raszków, Rada Gminy i Miasta Raszków, Urząd Gminy i Miasta Raszków, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie, Klub Senior+ w Raszkowie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice wiejskie.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadpodstawowe, podmioty lecznicze, pracodawcy, ośrodki wsparcia, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, zakłady pracy chronionej, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej,

sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Efektywniejszy udział seniorów i osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 4.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Profesjonalizacja i poszerzenie sektora pomocy społecznej w gminie.
2. Rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę MGOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach.
2. Utrzymanie, a w razie potrzeby zwiększenie liczby asystentów rodziny.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej MGOPS-u.
6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych, np. spółdzielni socjalnej, klubu lub centrum integracji społecznej.
3. Inicjowanie powstawania oraz wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.

4. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
5. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.
6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Gminy i Miasta Raszków, Rada Gminy i Miasta Raszków, Urząd Gminy i Miasta Raszków, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościoł, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług, zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej.

V. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Raszków na lata 2023-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,
- gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- gminny program wspierania rodziny,
- program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań (poniżej zaprezentowano propozycję projektów przygotowanych w trakcie prac nad strategią).

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i Miasta, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

Projekt 1.

nazwa projektu	Książka daje moc – zajęcia dla dzieci
wnioskodawca projektu	Raszkowska Biblioteka Publiczna im. A. Mickiewicza w Raszkowie
partnerzy w realizacji projektu	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ stworzenie możliwości wartościowego spędzania czasu wolnego ▪ rozwijanie koncentracji i empatii ▪ zapobieganie niewłaściwym postawom społecznym
beneficjenci projektu	Dzieci w wieku 5-8 lat z terenu gminy

VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Raszków na lata 2023-2030 będzie Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raszkowie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 22. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł)

2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	2028 r.	2029 r.	2030 r.
11.101.435	11.834.130	12.615.182	13.447.784	14.335.338	15.281.470	16.290.047	17.365.190

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2019-2021.

Strategia jest dokumentem perspektywicznym rysującym w sposób generalny kierunki prowadzonej działalności społecznej, stąd cele strategiczne muszą odznaczać się stosunkowo dużym stopniem ogólności i dłuższą perspektywą czasową. Nie powinna ona obejmować szczegółowych sposobów realizacji celów, gdyż jest to funkcja programów rozwoju i polityk. Zdefiniowane w strategii cele opierają się na rzeczywistych i wiarygodnych przesłankach, które zostały wyszczególnione dzięki sporządzeniu szczegółowej analizy SWOT. Należy dołożyć wszelkich starań, aby zawarte w niej cele zostały osiągnięte. Jest to proces długofalowy. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na :

- wzmocnienie postaw aktywnych,
- wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej,

• partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi.

Zapisy zawarte w strategii realizowane będą zgodnie z wymienionymi działaniami i w zależności od pozyskanych środków finansowych.

Strategia jest dokumentem elastycznym, co oznacza, że w przypadku pojawienia się nowych problemów, nowych czynników mających wpływ na realizację założonych celów, można ją zmienić. Jest to dokument, który winien być wykorzystywany w codziennej działalności całego samorządu lokalnego i służyć jako punkt wyjścia do opracowywania innych dokumentów oraz pozyskiwania środków zewnętrznych. Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za 2021 r. oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Tabela 23. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii

wskaźnik monitoringowy	wartość w 2021 r.	wartość docelowa w 2030 r.
cel strategiczny 1		
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	94	75
liczba rodzin objętych pracą socjalną	101	120
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	1 (12)	1(10)
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	0	52
liczba dzieci do lat 3. objętych opieką	16	50
liczba realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka	0	5
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności	131, 70, 2	100,40,0
liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego	210, 650, 28	180, 650,28
liczba osób bezrobotnych w gminie	119	80

liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	0	0
liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych oraz wspomaganych i treningowych	65	68
liczba podmiotów gospodarczych w gminie	1.233	1300
cel strategiczny 2		
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy domowej	50, 2, 15	35,0,5
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego	71	95
liczba grup samopomocowych	0	2
liczba rodzin objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	22	15
liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia	0	0
liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej	0	0
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	0	15
liczba osób skierowanych do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych	0	15
liczba przedsięwzięć gminy w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	0	5
liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	64.222	64.222
liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	64.883	64.883
liczba stwierdzonych przestępstw	15	10
cel strategiczny 3		
odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	19	20
liczba seniorów objętych pomocą społeczną	62	70
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności	202	202
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	41	60
liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	0 (8)	0(15)
liczba osób objętych wsparciem w ramach klubu seniora	40	70
liczba osób objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej	8	8
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i z niepełnosprawnością	0	5
cel strategiczny 4		
liczba pracowników MGOPS-u (w tym liczba pracowników socjalnych)	21 (6)	25(6)
liczba organizacji pozarządowych	45	45

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2019-2021	23
Tabela 2. Kadra MGOPS-u w 2022 r.	29
Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2019-2021	30
Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MGOPS w latach 2019-2021	31
Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2019-2021.....	33
Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2019-2021.	34
Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2019-2021	35
Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021.....	36
Tabela 9. Świadczenia „Dobry Start” przyznane w gminie w latach 2019-2020 .	36
Tabela 10. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy	37
Tabela 11. Podmioty lecznicze i apteki w gminie	43
Tabela 12. Podmioty lecznicze spoza gminy, realizujące dla mieszkańców gminy specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgnarską	44
Tabela 13. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Ostrowie Wielkopolskim do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2021	454
Tabela 14. Orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i do samodzielnej egzystencji oraz o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydane mieszkańcom gminy przez KRUS w latach 2019-2021.....	465
Tabela 15. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie	52
Tabela 16. Placówki oświatowe w gminie	55
Tabela 17. Placówki kulturalne w gminie.....	576
Tabela 18. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie.....	57
Tabela 19. Podmioty ekonomii społecznej w gminie.....	59
Tabela 20. Przestępczość w gminie w 2021 r.....	62

Tabela 21. Analiza SWOT	79
Tabela 22. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł)	100
Tabela 23. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii	101

Wykresy:

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2019-2021 udzielono pomocy i wsparcia	19
Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie	19
Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie pieniężne	19
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie niepieniężne	19
Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021 (liczba osób w rodzinach)	20
Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2019-2021	22
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2019-2021.....	22
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2019-2021	25
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2021 r.	25
Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2019-2021* .	27
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2019-2021	27
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie ostrowskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2019-2021 (w %).....	28
Wykresy 13-14. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2019-2021	40
Wykresy 15-16. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2019-2021	41
Wykres 17. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2019-2021	50
Wykres 18. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2019-2021.....	51
Wykres 19. Warunki życia w gminie	64
Wykres 20. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy	65
Wykres 21. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	66

Wykres 22. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?.....	67
Wykres 23. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?.....	67
Wykres 24. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?.....	68
Wykres 25. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	68
Wykres 26. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?	69
Wykres 27. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	69
Wykres 28. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie	70
Wykres 29. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	70
Wykres 30. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	71
Wykres 31. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy	72
Wykres 32. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	72
Wykres 33. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?	73
Wykres 34. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?	73
Wykres 35. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?.....	74
Wykres 36. Problemy najczęściej dotyczące osoby starsze z gminy.....	75
Wykres 37. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?.....	75
Wykres 38. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy.....	76
Wykres 39. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?	76
Wykres 40. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?.....	77
Wykres 41. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie	77
Wykres 42. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?	78

Uzasadnienie

do Uchwały Nr LXV/444/2023

Rady Gminy i Miasta Raszków
z dnia 26 września 2023 roku

w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Raszków na lata 2023 – 2030 .

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1, pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, zgodnie z którym do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Dokument ten określa misję, cele i kierunki działań , których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki.